

Rodna gruda

PRINTED IN YUGOSLAVIA

Vsečina:

Tone Pavček:

Pomladna dolenska pesem

Dr. Kopač:

Jugoslovanski izseljenci in njihove pravice socialnega zavarovanja

Razgibano društveno življenje naših rojakov v Avstraliji

Matej Bor:

Dve pismi (pesem)

Coetko A. Kristan:

Ob 20-letnici smrti Franka Sakserja

500 let suhe robe v ribniški dolini

Iz društvenega življenja naših rojakov v Franciji

Iz Argentine

Ina Slokan:

Prisrčna srečanja v Franciji

Po domači deželi

B. R.

Kako je gribeljski župan Željko pozdravil cesarja

Domovina na tujih tleh

Pero izseljencev

Mladi rod

France Bevk:

Klepčevo ženitovanje

Manica Koman:

Trojna ljubezen

Anton Novačan:

Zenitev Gregca Zavožena

Naslova slika:

Rojstni dom pesnika Franceta Prešerna v Vrbi na Gorenjskem (foto Putnik, Ljubljana)

SAP TURIST BIRO

Avtobusno
in turistično podjetje
v Jugoslaviji

Naša

**potovanja vas vodijo po stari domovini,
po najlepših krajih Slovenije in Jugoslavije**

Vse informacije in programi

SAP - TURIST BIRO

Ljubljana, Miklošičeva 17

Telefon 30-648

Brzgojav: SAP Turist

Rojaki!

RIBJA RESTAVRACIJA

perna klet

LJUBLJANA, ZUPANČICEVA 2, Telefon 20-411

vas vabi, da jo ob obisku domovine obiščete. Postreženi boste s strokovno pripravljenimi morskimi ribami ter z žlahtnimi dalmatinskimi vini in peršutom, enako pa tudi z drugimi okusnimi jedili.

Rodna gruda, glasilo Slovenske izseljenske matice v Ljubljani. — Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tomo Brejc. — Izhaja dvanajstkrat na leto. — Poština plačana v gotovini. — Naročnina: ZDA letno 3 dolarje, — Francija letno 600 frankov, — Belgija letno 90 frankov, — Holandija letno 7 guld, — Nemčija letno 8 DM, — Italija letno 1000 lir, — Avstrija letno 40 šilingov, — Anglija letno 1 funt, — Avstralija letno 1 avstralski funt, — Argentina letno 30 pezov, — Jugoslavija letno 750 dinarjev. — Uredništvo in uprava: Slovenska izseljenska matica, Ljubljana, Cankarjeva cesta 5/1. — Rokopisov ne vračamo.

Rodna

gruda

ST. 4

APRIL 1957

LETO IV.

Tone Pavček:

POMLADNA DOLENJSKA PESEM

Majhen je ta svet,
lep, zamaknjen vase,
kakor droben cvet,
ki aprila rase.

Po bregeh poljé,
ki se komaj drami,
zadaj pa goré
in veseli hrami.

Pa ozké poti,
preorana njiva,
z dolgimi lasmi
deklica igriva.

Pa še ptič, drevo,
ki bo kmalu v cvetu
in ljudje kot so
pač ljudje na svetu:

majhni kot njih svet,
vsak zamaknjen vase,
vsak bolj lep kot cvet,
ki aprila rase.

Z dolgimi lasmi,
ki jih v kite veže,
s toplimi očmi,
da v srce ti seže.

JUGOSLOVANSKI IZSELJENCI

in njihove pravice socialnega zavarovanja

Kakor vsi drugi zakoni in zakoniti predpisi veljajo tudi predpisi socialnega zavarovanja le v državi, ki jih je izdala. Izven meja države se morejo uživati pravice, izvirajoče iz njenih zakonitih predpisov, le na podlagi pogodb (konvencij), ki jih sklenejo države med seboj. Da bi zaščitile svojim državljanom, ki so v tujini, pravice, ki jih imajo iz svojih zaposlitev v domovini oziroma da bi zaščitile pravice svojim državljanom, ki so delali v tujini pa se vrnejo domov, sklepajo države posebne konvencije o socialnem zavarovanju. Pri tem opravlja veliko delo Mednarodni urad dela, katerega članice so skoro vse države sveta. Ta urad pospešuje izboljšanje socialnega varstva v splošnem, a posebej pa pripravlja besedilo konvencij s tega področja. Tako imamo dvojne vrste teh konvencij, take, ki jih skleneta dve posamezni državi med seboj, in take, ki jih izda Mednarodni urad dela in h katerim potem posamezne države samo pristopajo.

Jugoslavija je podpisala poleg dveh konvencij Mednarodnega urada dela 5. 1. 1950 posebno splošno konvencijo o socialnem zavarovanju z republiko Francijo, v preteklem letu 1956 pa še podobno konvencijo z Belgijo in kneževino Luksemburg. Z Nemčijo je bila (isto tako leta 1956) sklenjena pogodba o reguliranju terjatev iz socialnega zavarovanja. Za nekatere druge države se pripravljala sklenitev konvencij o socialnem zavarovanju.

Naši izseljenci v državah, s katerimi imamo sklenjene konvencije (Francija, Belgija, Luksemburg, Nemčija), morajo biti informirani, kakšne pravice imajo iz teh konvencij, zlasti kako je z njihovimi pravicami do pokojnine, ako imajo nekaj zaposlitev v tujini, nekaj pa v domovini.

Konvencije s Francijo, Belgijo in Luksemburgom so v glavnem sestavljene po enakih načelih, pogodba z Nemčijo pa se loči od njih, zato bomo prve tri obravnavali skupaj, Nemčijo pa zase.

Po jugoslovanskih predpisih ima pravico do polne starostne pokojnine, kdor izpolni 55 (ženska 50) let starosti in ima 35 let (ženska 30) delovne dobe. Nepolno starostno pokojnino dobi, kdor ima 65 let starosti in 15 let delovne dobe, a od tega vsaj nekaj po osvoboditvi bodisi v domovini ali v eni od teh treh držav. Enako se v tem smislu obravnavajo tisti, ki so bili ob osvoboditvi leta 1945 že upokojeni od strani francoskega, belgijskega ali luksemburškega socialnega zavarovanja in mu jugoslovanske zaposlitve še niso bile vštete. Lahko zahtevajo, da se jim štejejo naknadno in da se jim da pokojnina tudi za zaposlitve v domovini.

Konvencija (pogodba) o socialnem zavarovanju, ki jo je sklenila Jugoslavija s Francijo, velja od 1. aprila 1951 dalje, z Belgijo in Luksemburgom je uveljavljena pravkar. Po teh konvencijah ima vsak državljan ene od teh držav, ki je bil deloma zaposlen v domovini, deloma pa kot izseljenec v drugi od teh držav, pravico zahtevati, da se mu računajo za pokojnino obojne zaposlitve. Glede tega, katere vrste zaposlitev se pri tem upoštevajo, je uve-

ljavljeno načelo, da se računajo po predpisih države, kjer so bile opravljene. Po francoskih, belgijskih in luksemburških predpisih se na primer šteje za pokojnino le čas, za katerega so bili plačani prispevki za socialno zavarovanje. Po tem načelu se torej obravnavajo zaposlitve v teh državah. Po jugoslovanskih predpisih se štejejo za pokojnino vse zaposlitve, ki jih zavarovavec dokaže ne glede na to, ali je bil tudi socialno zavarovan in ali so bili plačani prispevki za socialno zavarovanje ali ne. Poleg tega se šteje tudi udeležba v prvi in drugi svetovni vojni ter revolucionarno delo, zaradi katerega je bil kdo brez zaposlitve. Ne štejejo se pa zaposlitve pred 16. letom starosti in vajenska doba, pa čeprav bi bil kdo za tisto dobo socialno zavarovan. Kdor ne izpolnjuje pogojev za pokojnino po predpisih obeh držav hkrati, se potem izvrši upokojitve le v državi, za katero ima pogoje izpolnjene in samo na podlagi tamkajšnjih zaposlitev, iz druge države pa dobi pokojnino takrat, ko izpolni pogoje po njenih predpisih. Izseljenec na primer, ki dobi francosko starostno pokojnino s 55 letom starosti in z 20 leti dela v Franciji, bo mogel k francoski pokojnini takoj dobiti še jugoslovansko pokojnino, ako ima iz domovine 15 let dela oziroma skupaj 35 let. Ako nima skupno 35 let, bo mogel zahtevati jugoslovansko starostno pokojnino šele s svojim 65. letom starosti.

Za rudarje Jugoslavija nima posebnega zavarovanja. Toda kdor je delal tudi v Jugoslaviji v rudnikih, jim pri odločanju o rudarski pokojnini francoski, belgijski oziroma luksemburški zavod šteje tudi jugoslovanske rudarske zaposlitve in potem na podlagi skupne rudarske zaposlitve izračuna nase odpadajoči del rudarske pokojnine. Naš izseljenec, ki ima priznano francosko, belgijsko ali luksemburško pokojnino in ki je delal tudi v domovini, ter mu to še ni šteto za pokojnino, lahko to vsak čas zahteva pri svojem francoskem, belgijskem ali luksemburškem zavodu. K svojemu zahtevku priloži potrdila o zaposlitvah v domovini. Če potrdil nima, navede naslove svojih jugoslovanskih delodajalcev in razdobja, v katerih je bil pri njih zaposlen, po možnosti pa še naslov jugoslovanskega zavoda (ustanove), pri katerem je bil socialno zavarovan. Ako tudi teh podatkov ne more dati, naj pove vsaj priče.

V domovini opravljajo glavne posle v zvezi s konvencijami republiški zavodi za socialno zavarovanje. Pri njih se hranijo tudi evidence (podatki) o socialnem zavarovanju predvojne Jugoslavije, in to vselej pri Republiškem zavodu tiste republike, v kateri je bil kdo zaposlen. Kdor je bil zaposlen v Sloveniji, bo iskal te podatke pri Republiškem zavodu za socialno zavarovanje v Ljubljani, kdor je bil na Hrvaškem, pa pri Republiškem zavodu za socialno zavarovanje v Zagrebu in tako naprej.

Po konvencijah (pogodbah) s Francijo, Belgijo in Luksemburgom se deli pokojnina tako, da se pokojnina v vsaki ugotovi na osnovi obojnih zaposlitev, potem pa se izračuna na toliko, kolikor odpade na zaposlitve v tisti državi. Na primer: rudar ima v Franciji 25 let delovne

Cb zaključku številke smo prejeli žalostno vest, da je v Parizu nenadoma umrl zadet od srčne kapi predsednik Ljudske skupščine FLRJ Moša Pijade.

Velikega borca za osvoboditev Jugoslavije in lepše življenje delovnih ljudi ne bomo pozabili.

Slava njegovemu spominu!

dobe, v Jugoslaviji 10, skupaj torej 35 let. Za 35 let bi dobil v Jugoslaviji kot kvalificiran delavec 9.300 din, za 10 let pa $\frac{10}{35}$ oziroma $\frac{2}{7}$ od tega, torej 2657 din. Izplačujejo se pokojnine v inozemstvu na $\frac{1}{4}$ leta, in to proti predložitvi potrdila koristnika, da še živi in da ni zaposlen. Po jugoslovanskih predpisih upokojenec namreč ne more prejemati pokojnine tisti čas, ko je polno zaposlen oziroma ako zasluži preko $\frac{2}{3}$ svoje pokojnine ali preko 6000 din na mesec.

Po vseh 5 konvencijah ima vsakdo pravico izbirati, da se mu določi pokojnina na podlagi seštevanja obojnih zaposlitev in po omenjenem sorazmernem delu ali pa, da se mu odredi za vsako državo ločeno, torej samo na podlagi zaposlitev v tisti državi. Seveda more zahtevati to le, če mu gre pravica do pokojnine po obeh načinih. Vsakomur je tudi dano na izbiro, da se kasneje lahko premisli in zahteva iz skupne pokojnine dve ločeni pokojnini ali pa iz ločenih skupno pokojnino, kar mu pač bolj prija.

Podrobneje je vse o teh konvencijah raztolmačeno na straneh 189 do 193 v Slovenskem izseljenskem koledarju za leto 1956.

Za naše izseljence, ki so v Zahodni Nemčiji, velja pogodba, ki je bila pravkar podpisana s to državo o reguliranju terjatev iz socialnega zavarovanja. Kdor je bil tam 1. januarja 1956 in je imel zaposlitve tudi v domovini, potem prijavijo pristojnemu nemškemu zavodu, da mu šteje tudi jugoslovanske zaposlitve za pokojnino in da mu potem po nemških predpisih določi pokojnino. Na drugi strani se tistim, ki so se vrnili v domovino, zaposlitve v Nemčiji štejejo kot da so bile opravljene doma in se določi pokojnina po jugoslovanskih predpisih.

K zaključku je glede drugih držav pripomniti tole: Nekateri od njih, to so zlasti Združene države Amerike, Holandija, od primera do primera pa tudi nekatere druge države, nakazujejo pokojnine in rente v Jugoslavijo, čeprav z njimi nimamo sklenjene konvencije.

Izseljenci, ki uživajo v teh državah pokojnino ali rento in ki se mislijo vrniti v domovino, naj se pač pred odpotovanjem informirajo pri svojem inozemskem zavodu, ki jim plačuje pokojnino ali rento, o tem, ali mu jo bo nakazoval tudi v Jugoslavijo, ako se vrne domov, oziroma kaj mu je pred odhodom za to še urediti.

Dr. Kopač

Razgibano društveno življenje naših rojakov v Avstraliji

Naši rojaki v Avstraliji se v zadnjih letih zelo živahno udeležujejo v društvenem življenju, kar se je zlasti pokazalo na letnem zasedanju društva Jugoslovanska unija, ki je bilo 24. februarja letos v Geelongu. Zasedanja se je udeležilo tudi 34 delegatov, zastopnikov sekcij Jugoslovanske unije iz avstralskih držav SA, Vict., NSW in QWA.

Iz poročil predsednika B. J. Škilana, tajnika A. Kocjančiča in ge. A. Strainove je razvidna vsestranska polna dejavnost društva Jugoslovanska unija. Letos v februarju so minila tri leta, odkar je bil v Avstraliji ustanovljen Krožek mladih demokratičnih Slovencev, ki se je lani preimenoval v društvo Jugoslovanska unija. To društvo je lani izgubilo agilnega člana, podpredsednika S. Sosiča, ki se je smrtno ponesrečil pri avtomobilski nesreči. Na predlog predsednika so navzoči njegov spomin počastili s triminutnim molkom.

Predsednik je v svojem poročilu naglasil, da kljub nasprotovanju nekaterih delo društva Jugoslovanska unija res lepo napreduje. Danes ima to društvo že pet kulturnih krožkov, dve knjižnici in pevski zbor. Razveseljivo je tudi, da je precejšnje število jugoslovanskih rojakov naročenih na jugoslovanske liste, zlasti na glasilo Slovenske izseljenske matice »Rodno grudo«, na glasilo Izseljenske matice Hrvatske »Matico« ter na druge jugoslovanske liste.

Društvo je lani organiziralo za svoje člane tudi več izletov ter družinskih zabav, bolnim članom je pomagalo z denarno podporo ter kupilo v Adelaidi zemljišče, kjer nameravajo sedizati Jugoslovanski dom. Na pobudo predsednika Škilana so pred meseci začeli z zbirko prostovoljnih prispevkov za slepo mladino v Ljubljani.

Ob koncu so prisotni izvolili nov Izvršilni odbor društva. Za predsednika je bil ponovno izbran B. J. Škilan, za podpredsednika A. Slavič, za tajnika A. Kocjančič, za namestnika tajnika L. Pahor, za blagajnika A. Strainova, za namestnika blagajnika pa V. Pregelj. Drugi člani Izvršnega odbora so še: A. Prodan, E. Miloš, A. Milanovič, E. Sain, A. Rebula, E. Kozlovič in M. Novak.

Dne 27. aprila — ob obletnici
ustanovitve OF Slovenije —
v ponosen spomin vsem, ki so
se borili, žrtvovali in krvaveli
za svobodo svoje domovine

Partizanski spomenik v Cerknem je eden najlepših.
Predstavlja mater, ki daje kruh partizanu (Spomenik
je delo slovenskih kiparjev Staneta in Marjana Keržiča)

Iz zbirke partizanskih pesmi Mateja Bora,
tiskane v okupirani Ljubljani l. 1942.

Matej Bor

Dve pismi

Mati sinu

Vse dni sem čakala,
da pride od tebe glas,
saj lahko ti povem,
da vsako noč
je ura mi tiktakala v nespeč obraz.
Hodila k našim sem ljudem
oči zakrivajoč,
ker res ne smem pokazati,
da jokam vsako noč.

Tajiti tebi?
Le zakaj?
Da nisva si razkrivala srca,
morda sedaj
bila bi vsak na svoji poti.
Naj ti miru ne moti,
če včasih jočem —
saj te z gorá bi
nikoli več ne klicala nazaj.
Pozabi vse,
po svoji hodi poti
in vedi, da s teboj sem vedno jaz.

Zdaj vsak večer
lepo zakurim v kuhinji
in pletem nogavice zate,
le ena misel mi kali moj mir:
da ne proda te
za skledo leče kak kujon.
Sosedov je nabral flanelnih rjuh
in jih odda na pravem mestu.
Morda zaspal boš v njih ti kak večer
in preden boš zaspal, boš mislil name.

Kdaj On
z ramen nam vzame križ!
S srca kamen?
Pa kaj! Že vidim te, kako mi govoriš:
Bog je umrl. Kriči! Kdo te sliši!
Morda je res. Kdo ve.

Da bi le vedela, kje ste, kje ste.
Če moreš, piši.

Ko me Ahac je vprašal, kje bi vas našel,
sem rekla mu: Prijatelj, vsepovsod!
Samo poglej, poln jih je ves svet!
Na pot sem spekla mu
črno ocvirkovo potico,
in napisala tole pismo zate.

Le ena misel mi kali moj mir,
da ne proda te
za skledo leče kak falot...
A misel, da za pravico
s smrtjo se kosate,
moči mi daje za nadaljnjo pot.

Padi, če moraš pasti!
Če rešiš s svojo smrtjo
te naše zemlje ped —
padi, sin moj, padi!
Samo da vem: svet
umit v vaši krvi, bo v naprej bolj čist.

Včeraj gledala sem rasti
ozimino. Pod snežni prt jo
zavil je metež. Spomladi
v soncu oživi. Ker poln je list
samo še to: vsi nekoč
zadihamo ko žito v dan pojoč.

Za pot: ljubeč pogled
za tabo. Kam?
Kaj prav je, to veš sam.
Drugega dati
ti ne more

tvoja mati.

Sin materi

Vse dni bili smo na nogáh —
šli smo v napad čez Savo —
zdaj sem si v topli čumnati
oprhal sneg in prah,
naslonil glavo
v dlani
in mislim, kako lepo je,
da ni te strah.

Ne veš, kako je
bogato to živoljenje!
Šel sem na pot, da bi postal junak.
Postal sem človek.
Sanje nosi prag!
Šel sem potico peč
in spekel dober črn kruh.
Ko vrnem se v Zastenje,
okusi me.

Drugače? Suh sem, suh,
košččen, a zdrav, bodeč!
Vem, živoljenje obrusi me
ko nož. Kdor me ne prime prav,
zakrnavi.
Vendar nikar se me ne boj,
saj sem še zmeraj skuštran, onegav
in ves ves tvoj.

Vidim, kako doma kraj ortja lipa
v vetru vzdihujoč otrasa sneg.
V pomladno noč
spet zadiši pri nas po vseh poteh...
Vidim te, kako ti noga tipa
skoz vas k vodnjaku v breg...
Nekoč, некоč —
kot ti zajemaš si v svoj škaf vodé —
zajamemo v srce: živoljenje, smeh.

Če pasti moram, padem. —
Živoljenje je globok vodnjak,
kdo mu čeber
je spustil že na dno?
Zdaj človek sem,
a če me ob steber dado,
vem, bom — junak.

A še to vem,
da so v dišečo ajdo prasci vdrli,
da gazimo zdaj sneg in kri,
a ko se vrnemo nazaj domov,
iz vsake kaplje kri požene v cvet.
Skoz žrela grobov korakamo v nov svet!
Zato, ker umiramo, ne bomo umrli.

Hočeš živeti?
Preziraj smrt!
Nikoli str

tvoj sin.

Lepa je pomlad na domačih tleh

(Foto dr. I. Freljih)

K

Ob 20-letnici smrti Franka Sakserja

30. marca je preteklo dvajset let, odkar je umrl v Ljubljani po dolgem bolehanju eden od najbolj podjetnih in znanih ameriških Slovencev — Frank Sakser. Bil je ustanovitelj in lastnik dnevnika Glas naroda, ustanovitelj njegove tiskarne, ustanovitelj znane Sakserjeve banke in sploh človek, ki je več desetletij med ameriški Slovenci mnogo pomenil.

Frank Sakser se je rodil 1. decembra 1859 v Ljubljani kot sin kavarnarja. Oče je bil po rojstvu Švicar, mati Helena pa Dolenjka, doma iz St. Ruperta. Frank se je šolal v Ljubljani, očeta pa ni hotel naslediti v njegovi obrti kakor je to oče želel.

Po treh gimnazijskih razredih je Frank postal vajenec v ljubljanski Narodni tiskarni (zdaj tiskarna Slovenskega poročevalca). Tu je delal več let, zatem je bil pri »Edinosti« v Trstu, nato pa v tiskarni Kleinmayer & Bamberg v Ljubljani (zdaj Triglavsko tiskarna), prepotoval je obo vzvodno Švico in precejšnji del Bavarske.

Pred odhodom v Ameriko leta 1892 je služboval kot faktor v tiskarni J. Krajca v Novem mestu. Ob počitnicah je nadomeščal tudi urednika polmesečnika Dolenjske novice (1885—1919) dr. Josipa Marinka.

V domovini je bil Sakser član naprednih društev, več let predsednik delavskega pevskega društva »Slavec« v Ljubljani, odbornik novomeškega Sokola in drugih podobnih društev.

Vendar se je Sakser najbolj uveljavil po svojem prihodu v Ameriko. Že prihodnje leto je pričel izdajati skupno z Antonom Logarjem in Jožetom Remsom v Novem Yorku list Glas naroda, čigar prva številka je izšla 25. septembra 1893 s podnaslovom »List slovenskih delavcev v Ameriki« kot tednik. Pozneje je pričel ta list izhajati dvakrat in trikrat tedensko, nato pa je bil dolga desetletja dnevnik. Glas naroda izhaja še danes dvakrat tedensko kot najstarejši slovenski list sploh. Njegova lastnica in urednica je znana ameriško slovenska pesnica Anna P. Krasna. Prva leta je Sakser list urejal sam, ga sam stavil in tiskal (popoldne pisal, ponoči stavil, zjutraj tiskal). Delal je tudi po 18 ur dnevno. Praviijo, da je pri tem šel večkrat brez jedi spat. Pokazalo se je pa tedaj, da ni samo dober tiskar, temveč tudi rojen časnikar. List si je polagoma pridobil naročnikov ter jih je ob svojem vrhuncu imel 12.000, 1. oktobra 1926 pa še vedno 7850.

Obenem z Glasom naroda je Sakser pričel leta 1894 izdajati tudi Slovensko-amerikanski ko-

ledar, ki je bil najstarejši slovenski koledar v Ameriki ter je izhajal z majhnimi presledki do leta 1942. Izšlo je skupno 47 letnikov. Bil je tudi ustanovitelj in predsednik Slovenskega tiskovnega društva v New Yorku, ki je izdajalo list in koledar. Tudi tiskarno Glasa naroda v New Yorku so ustanovili, in obstajala je pod različnimi imeni in lastniki do leta 1955.

Zatem je Sakser ustanovil posebno parniško (šifkartarsko) zastopstvo in agencijo. Uvidel je namreč, da razni agentje priseljenca zelo gulijo pri prodaji ladijskih kart za prevoz v Ameriko, prav tako pa tudi pri pošiljkah denarja domov. Stopil je v zvezo z različnimi parniškimi družbami in bankami ter je tako pomagal marsikateremu rojaku. Njegovo podjetje in ugled sta rasla. V pomoč mu je bil zelo tudi lasten list, ki je tedaj postal že dnevnik. S svojim poslovanjem si je Sakser pridobil veliko zaupanje ter precej premoženja. Leta 1922 je ustanovil tudi lastno zasebno banko, imenovano Frank Sakser State Bank v New Yorku. Vanjo je vložil vse svoje premoženje in tudi rojaki so vanjo vlagali svoje prihranke. Banka je imela sloves zanesljivega in solidnega podjetja. Postala pa je žrtev velike gospodarske krize v Ameriki (1929—1932) in je morala likvidirati. Vlagatelji so dobili izplačanih 75% svojih vlog, kar je bilo v primeru z drugimi podobnimi denarnimi zavodi ugodno ter je to dokaz, da je bilo vodstvo sposobno in pošteno. Sakser sam pa je pri tem izgubil vse svoje premoženje, menda 400.000 dolarjev, in ostal tako reko brez beliča. Ko je bil v Ljubljani, ga je podpiralo osem njegovih bivših uslužbencev.

Leta 1898 je Sakser tudi podprl ustanovitev Jugoslovanske katoliške jednote (J. K. J.) s sedežem v Elyju, Minn., ki deluje še danes pod imenom Ameriška bratska zveza. V prvih letih boja te jednote proti strogo konservativni Kranjsko slovenski katoliški jednoti je Glas naroda novo jednoto krepko priporočal in je bil nekaj let tudi njeno uradno glasilo. Tudi na konvencijah J. K. J. je bil Sakser večkrat zapisnikar.

Tudi pri zbiranju pomoči za domače kraje je Sakser sodeloval. Tako je zbral s pomočjo Glasa naroda 585.000 din za Dom slepih, ob poplavih v Poljanski dolini pa 4800 dolarjev. Nabral je tudi lepe vsote za razne gasilske domove in za druge potrebe v posameznih krajih stare domovine.

Oženjen je bil dvakrat. Zapustil je sina Franka, ki je bil več let upravnik Glasa naroda, zdaj pa menda živi na Floridi.

Ko se je Sakser vrnil po izgubi premoženja v domovino, je bil že hudo bolan. Zadnja leta pred smrtjo pa je preživel v St. Vidu nad Ljubljano v postelji ali v naslanjaču. Niti govoriti ni mogel več. Poleg sebe je imel tabelo s 25 črkami in je odgovarjal tako, da je kazal na črke. Zadnja leta Sakserjevoga živiljenja so bila naravnost tragika za tega podjetnega in živiljenja polnega človeka.

Sakserjev nastop je pomenil v tedanjih časih in razmerah med ameriški Slovenci obrat v napredno smer. Njegov Glas naroda je bil pisan prva leta v liberalni in socialno radikalni smeri — saj je imel celo podnaslov »Glasilo slovenskih delavcev v Ameriki« — in kot tak je bil kmalu v boju s strogo konservativnim Amerikanskim Slovincem, ki je pričel kot prvi slovenski list v Ameriki izhajati dve leti prej (3. sept. 1891) ter ga je že naslednje leto (1892) kupil misijonar

500 let »suhe robe« v ribniški dolini

Menda ne bomo izdali skrivnosti, če pove-
mo, da pripravljajo suhorobarji prihodnje leto
v Ribnici veliko stvar za proslavo 500-letnice
»suhe robe«.

Kakor govore stari zapiski, so začeli v ri-
bniški dolini z izdelovanjem suhe robe pred pri-
bližno 500 leti. Umetnost starih dedov se je pre-
našala iz roda v rod in se več ali manj ohrani-
la do današnjih dni. Pomembnejša središča
suhe robe so vasi v sodražki dolini: Jurjevica,
Kot, Breže, Vinice itd. Značilno je, da »suhoro-
barji« izdelujejo skoro v vsaki vasi drugačne
izdelke. V eni vasi izdelujejo obode, rete in po-
dobne umetnine, v drugi spet škafe, čebre,
brente, v tretji znajo izdelovati lepe košare in
jerbise in druge pletarske izdelke, spet drugeje
so mojstri pri izdelovanju ribežnov in vrste
praktičnih stvari, brez katerih kljub današnjemu
modernemu času ne bi mogli skoraj prebiti.

Poleg »suhorobarjev« imamo tudi »zdo-
marje«. Ti so doma predvsem v ožji ribniški
dolini v vaseh Zapotok, Sušje, Breže, Vinica in
še nekaterih vaseh. Danes je »zdomarjev« pri-
bližno še kakih dve sto. »Zdomarji« se ločijo od
»suhorobarjev« v tem, da »zdomarji« bolj malo
izdelujejo suho robo doma. Njihova pot je zelo
naporna. Zamislite si človeka z oprtano krošnjo,
ki tehta do 40 kg in to breme prenaša od hiše
do hiše iz dneva v dan, iz tedna v teden. Mnogi
varčni »zdomarji« so si tudi izboljšali svoje go-
spodarstvo. Ribniški »zdomarji« gredo s svo-
jimi krošnjami ali celo z vozovi po vsej Slove-
niji, nekateri celo na Hrvaško. Vsak »zdomar«
ima svoj rajon ali »becirke«, v katerega zahaja
iz leta v leto. Na tem rajonu samo on prodaja
ali »obžira« in velja to med »zdomarji« kot nek-
kak nenapisan zakon.

Koliko časa bo še hodil sodobni Ribničan
Vrban s svojo krošnjo po svetu? Prav gotovo
pa bo čez deset, morda tudi dvajset let ostalo
»zdomarjenje« le v ljudskem izročilu, v mnogih
zabavnih zgodbicah starih »zdomarjev« in v
pesmi Ribničana Vrbana.

*Jos. F. Buh. Rojaki, ki z Amerikanskim Slove-
cem niso bili zadovoljni, so se pridružili Glasu
naroda. Ščasoma pa je postal Sakser bolj umir-
jen in mu je šlo predvsem za uspeh njegovih
podjetij. Nekaj časa je Glas naroda zastopal na-
čela republikanske stranke, h kateri se je Sakser
jažno priznaval. Pozneje pa je bil opreznjši,
kajti videl je, da so bralci Glasa naroda drugač-
nega mnenja. Držal se je srednje poti ter se ni
hotel za nikogar jasno opredeliti. Ayerjev seznam
ameriških časnikov ga je leta 1925 označil kot
neodvisen oziroma nestranski list.*

Kljub vsemu temu pa lahko mirno rečemo,
da je Frank Sakser mnogo napravil in mnogo
pomenil za ameriške Slovence. Tudi kot pod-
jetnik ni nikdar pozabil na svoje slovensko po-
reкло, na staro domovino niti ne na ameriške
Slovence. Bil je tipičen self-made-man, samorast-
nik, ki se ni prevzel, marveč se je tudi tedaj, ko
je bil eden od najpremožnejših Slovencev v Ame-
riki, zavedal, od kod prihaja in kam spada. Ame-
riški Slovenci so »očetu Sakserju«, tako so mu
pravili, ohranili lep spomin. Coetko A. Kristan

»Sem Rajbenčan Vrban...«

OBVESTILO

Vse rojake iz evropskih dežel obveščamo,
da znašajo stroški za 12-dnevno potovanje po
Jugoslaviji in obisk prireditev Izseljenskega ted-
na v Makedoniji za rojake iz ZDA 50 dolarjev,
za rojake iz drugih dežel pa v vrednosti istega
zneska v njihovi valuti, ne pa 15.000 dinarjev
kakor je bilo pomotoma objavljeno v 5. številki
»Rodne grude« na str. 49.

Vse naročnike našega lista v državah, s ka-
terimi denarni promet ni urejen, kakor na primer:
Vzhodna Nemčija, Poljska, Čehoslovaška
itd., obveščamo, da nam naročnino lahko porav-
najo z MEDNARODNIMI POŠTNIMI ZNAM-
KAMI.

Mednarodne poštne znamke lahko kupijo na
vseh poštah uradih. Celoletna naročnina za
»Rodno grudo« je enaka vrednosti 50 mednarod-
nih poštah znamk, koledarja pa 25 mednarod-
nih poštah znamk. Tako plačano naroč-
nino bomo upoštevali le naročnikom iz držav,
s katerimi nimamo urejenega denarnega prometa.

Posebej opozarjamo, da so to MEDNAROD-
NE POŠTNE ZNAMKE! To v toliko, da ne bi
kdo po nepotrebnem kupil navadnih poštah
znamk. Prosimo vse naročnike, ki imajo težave
s poravnavo naročnine, da se čimprej poslužijo
tega načina.

Sporočamo, da je na razpolago še nekaj ve-
zanih letnikov »Rodne grude« za leto 1955 in
1956 in še nekaj izvodov Slovenskega izseljen-
skega koledarja letnika 1957. Pošljite naročila
čimprej na naslov:

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA
Jugoslavija, Ljubljana
Cankarjeva 5/1

JUBILEJ SLOVENSKEGA DRUŠTVA V AUMETZU

Morda si je kakšen rojak, ki je pred leti poznal Aumetz oziroma nas Slovence iz Aumetza in naše društvo, že mislil, da smo vsi pomrli ali da spimo večno spanje kakor kralj Matjaž, ko se tako malo sliši o nas. Zato se pač moram oglasiti s kratkim poročilom.

Desetega decembra lani smo v Aumetzu zelo lepo proslavili naš dvojni praznik: tridesetletnico našega Slovenskega delavskega društva iz Aumetza in obenem tudi naš narodni praznik 29. november. Proslave so se v lepem številu udeležili naši rojaki iz Aumetza in okolice. Navzoč je bil tudi generalni konzul iz Strasbourga g. Marko Milič. Ta obisk nas je zelo razveselil, saj pred vojno se takšne osebnosti naših prireditev niso udeleževale, čeprav smo jih prirejali zelo pogosto. Naš program ni bil tako pester kakor nekoč. Zdaj nimamo več ne tamburaškega orkestra ne pevskega krožka. Premalo nas je ostalo, saj se je po vojni tri četrtine starih izseljencev vrnilo v domovino. Toda čeprav nimamo pevskega zbora, smo na proslavi vseeno zapeli — pa še kako in tudi zavrteli smo se ob zvokih orkestra našega mladega Marjana Mandote. Pred veselo zabavo smo počastili spomin padlih za našo svobodo in umrlih Jugoslovanov v Aumetzu. Naše upokoјence in vdove smo obdarovali s skromnimi darili. Vsi smo bili ginjeni, ko je g. generalni konzul izročil lepo darilo ustanovitelju in prvemu predsedniku našega društva g. Blažu Saleteu. Stari in mladi smo si ob tej priložnosti obljubili, da bomo v slogi še naprej pridno sodelovali pri našem društvu. Da je proslava lepo uspela, imajo največ zaslug naši prizadevni mladi tovariši Jožef Kunej, Zdravko Leban, Jožef Peršolja in Silvester Gorišek, ki se jim kot predsednik društva tem potom ponovno lepo zahvaljujem.

Naša mladina se pridno udejstvuje v športu. In tako smo na pobudo g. generalnega konzula Miliča ustanovili nogometno moštvo, ki ga se-

stavljajo štirje bratje Gorišek, trije bratje Kunej, trije bratje Cigale in rojaka Peršolja in Martinčič. Naši nogometasi so 17. februarja odigrali prvo tekmo s francoskim moštvom Redange.

Lani se je naše število zopet zmanjšalo. Neizprosna smrt nam je iztrgala dolgoletnega agilnega tajnika Miho Lebana, ki je doživel 58 let. Dalje smo lani izgubili Andreja Plišerja, večkratnega predsednika našega društva, Jurija Goriška, ki je dočakal 70 let in je bil v Aumetzu od leta 1901 ter 74-letnega Antona Vrezenška.

Franc Gantar ml., Aumetz

50-LETNICA DRUŠTVA BARBARA
V JEANNE D'ARCU

Naše društvo Barbare je lani praznovalo 50-letnico obstoja. Seveda je bil to za nas pomemben praznik. Proslave te naše lepe obletnice so se poleg domačinov udeležili tudi pripadniki poljske narodnosti in naša bratska društva »Sava« in »Triglav« iz Merlebacha, ki so nam zapeli nekaj lepih pesmi, da je bil naš program bolj lep in pester. Navzoč je bil tudi naš konzul iz Strasbourga, ki nam je toplo čestital z željo, da bi še naprej tako lepo napredovali. Naše društvo je prejelo tudi lepa spominska darila. Med nami so bili tudi trije ustanovitelji društva rojaki: Kraje, Vipotnik in Gaberšek. V spomin na njihovo društveno delo jim je društvo poklonilo lepe diplome, ki so jih sprejeli solznih oči. Naj se vam, dragi rojaki ustanovitelji, še enkrat tukaj lepo zahvalimo za ves vaš trud in prizadevnost pri ustanovitvi in napredku društva, saj ste bili vi tisti, ki ste zaorali v ledino prve brazde, na katerih zdaj orjemo in sejemo mi. Srčna želja nas vseh je, da bi skupno praznovali tudi 50-letnico društva.

Pa naj povem še nekaj besed o delovanju našega društva v preteklem letu. Vsak mesec smo imeli sestanke, ki smo se jih radi udeleževali. V dvorani Huder v Merlebachu smo priredili za člane in njihove družine ter prijatelje dve veselici, ki sta bili dobro obiskani. Naša blagajna se je pri tem lepo napolnila, kar nikakor ni narobe, saj društvo podpira lepo število vdov, upokoјencev in drugih potrebnih članov. Poleti smo napravili izlet v lepo elzaško pokrajino. Med zelenimi vinogradi smo se naužili dobrega zraka in seveda tudi odlične kapljice ni manjkalo. Peli smo, da je kar odmevalo, ko smo se vračali, na harmoniki pa nas je spremljal pridni Ludvik Budna. — Tudi Družinski večer smo imeli. Popoldne je Miklavž obdaroval 54 otrok naših članov. Zvečer pa smo imeli prireditev za odrasle. Vsega je bilo dovolj, da smo se res dobro imeli in bili židane volje. Celo našega domačega golaža ni manjkalo, ki ga je pripravil naš član Martin Krevl. Stroške smo krili z bogatim srečolovom. Z denarnimi darili smo obdarovali 21 vdov in upokoјencev.

27. januarja letos smo imeli občni zbor. Najprej smo se spomnili lani umrlih članov, katerih spomin smo počastili z enominutnim mol-

Ob proslavi tridesetletnice Slovenskega rudarskega društva v Aumetzu. Od leve: predsednik Fran Gantar ml., jugoslovanski generalni konzul Milič, prvi predsednik in ustanovitelj društva Blaž Saleteu in odbornika Jurij Levart in Fran Gantar st.

Aumetz v Franciji, kjer kopljejo železno rudo tudi slovenski rudarji

kom. Lani smo izgubili Ferdinanda Šebota, Johana Šemrova in Jakoba Orešnika. Naj jim bo lahka tuja zemlja.

V novi odbor našega društva so bili izvoljeni: Johan Pribošek za predsednika, Matija Vipotnik za drugega predsednika, Vili Krevl za tajnika, Ludvik Budna ml. za drugega tajnika, Slavko Pribošek za prvega blagajnika, Martin Krevl ml. za drugega blagajnika. Za namestnike pa smo izbrali rojake: Medveška, Drenovca in Banoviča. Zastavonoša je Martin Krevl, spremljevalca Jerbič in Sušina.

Johan Pribošek,
predsednik društva Barbare
Jeanne d'Arc, Moselle

(Op. ur. Ker je prišlo vaše poročilo prav ob zaključku lista, bomo sliko objavili v naslednji izdaji.)

OBČNI ZBOR JUGOSLOVANSKEGA DRUŠTVA
»BRATSTVO IN JEDINSTVO«

Po večletnem molku je letos 3. februarja v Parizu sklicalo občni zbor Združenje Jugoslovancev v Franciji »Bratstvo in jedinstvo«, mestni odbor za Pariz in okolico. Udeležba je bila zelo lepa. Soglasno je bil izvoljen novi odbor, ki ga sestavljajo: Nikola Crvenčić, predsednik, Anton Ceko, namestnik predsednika, Vid Melnjak, tajnik, Uroš Suđer, njegov namestnik, Djuro Subotin, blagajnik. V kontrolno komisijo so bili izvoljeni: Peter Purgar, Miloš Djilas in Nikola Petrovič. Sklenili so dalje, da bodo izmed članstva izbrali poseben odbor, ki bo imel dolžnost, da sproti prouči in razčisti spore, ki bi morda nastali med članstvom, in odbor, sestavljen iz 5 do 7 članov, ki bo skrbel za socialno pomoč potrebnim članom in njihovim družinam.

Društvo namerava že letos v poletnih mesecih organizirati mladinsko letovanje ob Azurni obali. Na to letovanje bodo na željo lahko sprejeti poleg otrok tudi odrasli člani. Združenje prosi člane, ki žele v tem letovišču preživeti svoj letni dopust, da mu to pravočasno sporočijo. Navedejo naj, v katerem mesecu želijo letovati, in število oseb. Pri otrocih naj navedejo tudi starost. Prav tako naj pravočasno sporoče, če sami razpolagajo s šotori za tabor-

jenje, da jim bo odbor rezerviral prostor na terasi z razgledom na morje.

Sporočila naslovite na naslov: VID MELNJAK, 21. rue Lepic, Paris 18°. Za odgovor priložite poštno znamko za 15 frs. Na isti naslov naj se obračajo tudi člani, ki so zaradi bolezni ali kakšnih drugih težav v težkem gmotnem položaju in želijo, da jim društvo pomaga. Svoje težave, zaradi katerih prosijo za podporo, naj v pismu podrobno navedejo ter napišejo točen naslov, da jih člani odbora za socialno pomoč lahko osebno obišejo.

De Argentine

Sestega januarja je Slovensko podporno društvo v Villa Devoto praznovalo prvo obletnico knjižnice Emilia M. de Bajt. Spored je izvedla mladina pod vodstvom Borisa Zlobca in Nelide Čerņičeve. Obisk te prireditve je bil zelo dober, z izvajanji pa so bili vsi zadovoljni. — Naš rojak Alojz Kralj je odprl lastno tiskarno v Bella Vista, ulica Moreno 1070. Rojak Alojz Kralj je znan društveni delavec in mu pri njegovem delu želimo obilo uspehov. — Lani ob koncu leta se je poročil Ivan Volk, doma iz Zabič pri Ilirski Bistrici. Za življenjsko družico si je izbral Josefo Martinez. Svatha je bila v Caserosu pri rojaku Maksu Buncu. Udeležili so se je številni prijatelji in znanci mladih zakoncev. Da je bilo na mizi polno domačih dobrot, sta pa poskrbeli rojakinja Roza Merljakova in gospa Bunčeva, ki sta nazadnje postregli goste z dobro kranjsko potico. — Rojakinja Marija Obersnel, poročena Tavčar, ki je lani obiskala rojstno domovino, je izgubila doma očeta Ivana Obersnela, ki je umrl v 75. letu starosti v Tomaju na Krasu. Vsi, ki so ga poznali, so ga cenili in spoštovali. — Na trgovski soli v Cordobi je položila izpit z odličnim uspehom gdč. Ines Marija Movern, dolgoletna zvesta članica društva »Edinost« in podtajnica mladinskega odseka tega društva. Čestitamo! — 22. decembra lani se je poročila Marija Jorgelina Gornik, članica mladinskega odseka »Edinosti« z g. Julio Ardinijem. Na življenjski poti jima želimo obilo sreče! — Naša podjetna rojakinja Marija D., vdova Kjuder, je spet odprla počitniški dom v cordobskih planinah v Villa Galdino, Est Thea, kjer vodi vso oskrbo s svojima hčerkama. — Jugoslovanska kolonija v Cordobi je že dolgo želela združitev Slovenskega delavskega podpornega društva »Edinost« in Jugoslovanskega kulturnega društva. Zato je 6. januarja društvo »Edinost« sklicalo sestanek z namenom, da se ta želja uresniči. Vsi navzoči so bili za združitev obeh društev. — 29. januarja je na posledicah težke operacije v Buenos Airesu umrl rojak Marko Golobič. Pokopan je bil v Buenos Airesu ob veliki udeležbi prijateljev in znancev. Naj mu bo lahka argentinska gruda. — Rojak Alojz Ušaj, znan kulturni delavec Slovenskega podpornega društva v Villa Devoto, je izgubil nedavno svojo mater Alojzijo, ki je umrla v stari domovini, kjer je bila znana pod imenom Črničkova babica. V Argentini je zapustila vse svoje drage, sina Alojzija ter hčeri Adelo in Angelo in druge sorodnike, s katerimi toplo sočustvujemo.

Prisrčna srečanja

V FRANCIJI

Za nas, ki delamo za izseljence, je vsako srečanje z rojaki pomembno doživetje. Zato je bil za nas pomemben dogodek tudi naš nedavni obisk rojakov v Franciji. Umetniška skupina mladih godbenikov, ki nastopa v ljubljanskem radiu pod naslovom »Zadovoljni Kranjci« in priljubljena pevca naših narodnih pesmi Dana Filiplič in France Koren, so na povabilo Slovenske izseljenske matice obiskali nekaj krajev, kjer žive naši rojaki v Franciji. Z njimi so bili še tajnik Slovenske izseljenske matice Albert Svagelj, Ina Slokan za uredništvo Rodne grude in Ernest Petrin za izseljensko oddajo ljubljanskega radia. Zal smo vsi zaposleni, zato nam je bil čas bivanja med rojaki v Franciji odmerjen tako skopo, da nismo mogli obiskati vseh pokrajin, kjer žive naši ljudje. Mnogi iz skupine smo bili to pot prvič v Franciji in hudo nas je mikalo, da bi naredili vsaj en kratek skok v Pariz, ko smo mu bili že tako blizu. Seveda tudi tega nismo utegnili. Aumetz, Giraumont, Bar le Duc, Creutzwald, Merlebach-Freyning — to so bile postaje, kamor so prav v zadnjih predpustnih dneh prinesli naši godci in pevci tople pozdrave in koš dobre volje iz domovine.

Zadovoljni Kranjci in solista Dana Filiplič in France Koren

Francoske Trbovlje, seveda v veliko večjem obsegu, bi lahko imenovali Freyning-Merlebach, kjer so lani praznovali 100-letnico rudnika

Aumetz je bila naša prva postaja. Tja smo se pripeljali v črni temi, iz katere so žarela žrela rudniških plavžev. Tudi okna delavskih hišic so bila razsvetljena. Rojaki so nas pričakovali. Predsednik Prvega slovenskega delavskega društva iz Aumetza rojak France Gantar, ki nam je prišel nasproti do Metza, nas je pospremil na domove rojakov.

Kako topel je bil objem slovenske matere na daljnih francoskih tleh. Krepek je bil stisk rudarske roke. Vse dalje je izbrisal. Vsem nam je bilo kakor da se od zdavnaj poznamo, da smo si domači.

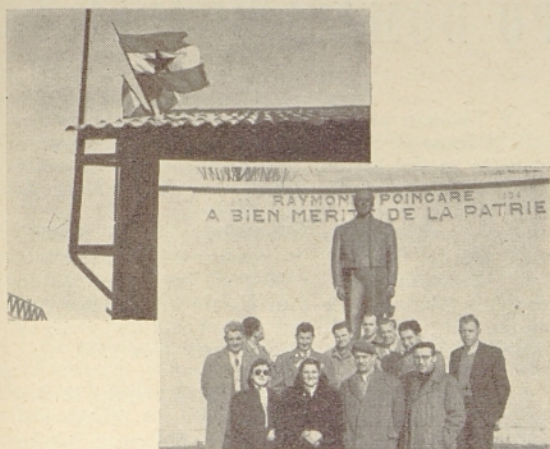
Tudi popoldanski nastop naših godcev in pevcev je to potrdil. Lepa velika dvorana rudniške uprave je bila nabito polna poslušalcev, ki jih je toplo navdušil nastop naših ljudi. Od blizu in daleč so prišli rojaki z družinami. Srečali smo mnogo znancev, ki so v poletnih mesecih bili na obisku v rojstni domovini. Bilo je pa tudi dosti domačinov. Zvečer je bila v isti dvorani zabava s plesom. Naši fantje so igrali kakor za stavo. Domačim polkam in valčkom so sledili moderni plesi, pa spet polke in spet valčki. Dvorana je bila nabito polna, da so se plesalci lahko samo še zibali. Dekleta pa so bila tako zala, da je naš harmonikar, ki se je pošteno potil, večkrat vdihnil: »Le kakšen greh sem zakrivil, da sem prišel prav sem, kjer je toliko lepih deklet. Jaz moram pa samo igrati in jih od daleč gledati...«

Na poslovilnem večeru, ki so nam ga priredili rojaki iz Aumetza naslednji večer v gostilni rojakinje Peršolja, je v prijateljskem pomenku stekla beseda. Tudi o njihovem društvenem delu smo govorili, toda o tem nam bo več povedal predsednik Franc Gantar na drugem mestu. Seveda so spet naši godci rekli svojo, da se je zavrtelo staro in mlado, naš tenorist Koren se je pa izkazal tudi kot dober humorist.

Naslednji dan nas je avtobus zapeljal do meje. Napravili smo kratek skok v kneževino Luksemburg, kjer smo v Eschu obiskali slovenski družini Franca Wolfa in Petra Suligoja. Ze ob pozdravu smo uganili, da so doma iz Idrije, še bolj pa so to potrdili odlični idrijski žlikrofi, s katerimi nam je postregla gospodinja.

Toplo, prisrčno je bilo slovo in naslednji dan nas je pot povedla dalje, proč od sivih a prijaznih aumetskih hišic po širni enolični ravnini, pod katero teko bogate žile železne ru-

V Bar le Ducu so obiskovalce iz Jugoslavije pozdravile jugoslovanske zastave na poslopju lesnega podjetja g. Guy Errarda, kjer so zaposleni naši rojaki. Spodaj: Naša skupina z rojaki iz Francije in g. Guy Errardom pred spomenikom francoskega državnika Poincareja v Bar le Ducu

de do Giraumonta... Spet nova srečanja z rojaki. Topli stiski žuljavih rok. Objemi. Čeprav je v tej naselbini malo Slovencev, je bil obisk naše večerne prireditve zelo lep. Poslušalci so peli in vriskali z nastopajočimi. Mnogim so se pa lesketale solze v očeh. Slovenski izseljenski matici so rojaki v spomin na ta obisk podarili lepo darilo igrajočo skrinjico. V Giraumontu so si naši fantje ogledali rudnik, ki kot ogromen polip s svojim visokim črno puhajočim dimnikom kraljuje nad pokrajino. Rudnik je najmodernejše opremljen, vse naprave so mehanizirane, kljub temu pa še vedno lega rudarjem na pljuča kamniti prah, silikoza — rudarska bolezen menda nikoli ne bo iztrebljena.

Bar le Duc. Prijetna izpremema. Tu ni rudnikov in sivega prahu. Pokrajina je vzvalovana — podobna naši Dolenjski. Gozdovi in travniki, rahlo obarvani od prve pomladi. Ko smo se vozili na postajo, so nas na strehi nekega poslopja veselo pozdravile naše zastave. V srcih nam je radosno zaigralo. Kako čudovit je bil ta pozdrav domovine v daljni Franciji. Na postaji nas je sprejel g. Guy Errard, lastnik lesnega podjetja, kjer so zaposleni naši rojaki. On in njegova simpatična gospa, po rodu tudi Francozinja, sta nas v avtomobilih odpeljala proti svojemu podjetju, kjer so nas malo prej tako prijazno pozdravile jugoslovanske zastave...

Tam smo si toplo segli v roke z rojaki, gozdnimi in lesnimi delavci. Pod odprto leseno lopo je prijetno dišalo po svežem lesu. Za dobrodošlico je v čašah zašumel šampanjec. Naši fantje so pa zaigrali poskočno polko... Devet slovenskih družin, večinoma domačinov iz Loškega potoka, je zaposlenih pri tem podjetju. Stanujejo v lesenih na zunaj skromnih hišicah, ki pa so znotraj kar udobne in prijazne. Obisk naše skupine je bil zanje res praznik. Dobri, uvideni delodajalec je odredil, da naj bo to zanje dela prost, plačan dan.

Zvečer je naša umetniška skupina priredila koncert v dvorani največjega kina v Bar le Ducu. Obisk tje bil zelo lep, seveda so prevladovali domačini, ker tje naših rojakov tam le

malo. Toda našo narodno pesem in glasbo so sprejemali z enako toplino in navdušenjem kakor naši rojaki...

Creutzwald, Freyning, Merlebach — tri naše zadnje postaje. Trije nastopi naše umetniške skupine, brezštevila srečanja, topla priznanja našim umetnikom, izražena s ploskanjem, radostnim smehom in tudi s solzami v očeh. Koliko in kaj vse bi se dalo napisati o vsem tem. Toda predolgo bi bilo. Košček domovine smo vam prinesli, vi pa ste nam odprli svoja srca s tolikšno toplino, da tega ne bomo pozabili. Naj ponovim besede rojakinje Černičeve iz Freyninga, ki mi je dejala:

»Ti dnevi, ko ste tukaj, so za nas pravi prazniki. Nič ne moremo delati, le vaše pesmi in muzika nam zveni v srcih. Jaz samo hitro skuham in že hitim, da česa ne zamudim...«

Nadvse koristen je bil za nas od Izseljenske matice, za uredništvo »Rodne grude« kakor tudi za urednika izseljenske radijske oddaje iz Ljubljane sestanek z odborniki slovenskih društev iz Merlebacha-Freyninga. Kar dosti smo se na njem pomenili in drug drugemu povedali, kje koga čevelj žuli. Res škoda, da nam čas ni dopuščal, da bi obiskali še rojake v Pas de Calaisu.

Naši fantje so obiskali tudi rojaka Bučarja, ki je bil v zimskih mesecih precej bolan. Zdaj pa je že kar krepak kakor smo z veseljem ugotovili. Fantje so mu v razvednilo zaigrali nekaj domačih. Nato pa smo se poslovili z željo, da se v poletju spet srečamo na domačih tleh.

Našo umetniško skupino je ob koncu doletela nesreča. Kontrabasistu Fernandelu je nepričakovano umrla mama. Takoj je odpotoval na pogreb. Nesreča nas je vse pretresla, saj smo vedeli, kako je bil ta naš tovariš navezan na svojo mater. Manjkalo ga je pa tudi pri večernem nastopu. Toda tako je pač. Mnogo je reči v življenju, ki jih ne moremo predvideti.

Tako so se dnevi našega obiska v Franciji iztekli. Lepi dnevi, ki jih ne bomo pozabili. Vam vsem, s katerimi smo se srečali, še enkrat topla zahvala za vse, v avgustu pa na svidenje v domovini.

Ina Slokan

Zadovoljni Kranjci iz Ljubljane so navdušili rojake v Giraumontu

PO DOMAČI DEŽELI ...

V Tomaju pri Sežani so pred kratkim pokopali 76-letnega Pirčevega očeta, Ivana Obersnela, ki je že več let bolehal. Pokojnik ima hčerko Marijo, poročeno Tavčar, v Argentini. Lani ga je obiskala in objela po 26 letih. — 22. januarja so pokopali na Vipavskih Brežah 60-letnega Jožefa Pečenko, povratnika iz Argentine. — V Batujah na Vipavskem je 6. februarja tragično preminil 54-letni Mario Krišič, povratnik iz Argentine, ki se je za stalno vrnil v rojstni kraj po 27 letih odsotnosti leta 1955.

Na domačo vas so se spomnili rojaki iz Ročinja v goriškem okraju, ki žive v ZDA. Poslali so za osnovno šolo v Ročinju razne šolske potrebščine in kompletni boben za domač orkester. Za to lepo darilo sta dala pobudo rojakinja Josefina Odar, rojena Malnič in France Petrovčič. Prispevke pa sta zbrala od naslednjih rojakov, ki žive v Clevelandu: Frances in Matt Petrovčič, Frances Kocjan, Julija in Anton Ipavec, Julija in Andreas Ipavec ml., Pavlina in Joseph Durjava, Mary in Angel Srimšek, Mary in Frank Dugar in Urška Sprajc, roj. Majnič; iz Kanton, Ohio pa Josephine Odar. Darila so bili zelo veseli učenci in učitelji, enako tudi mladinci ročinjskega orkestra, ki so dobili boben za svoj orkester.

Milijonsko velemesto bo postal Beograd v prihodnjih 25 letih. Tako pravijo arhitekti, ki ustvarjajo načrte za prestolico Jugoslavije. Stare vegaste hišice izginjajo, namesto njih so zrastle novi moderni stanovanjski bloki. Lani je dobil Beograd 1600 novih modernih stanovanj, letos je v gradnji 1900 novih. Dalje bo letos zgrajenih in urejenih več novih zdravstvenih ustanov, cestni promet se je podesetoril. Letos bodo zgradili tudi 126 novih učilnic za 4000 otrok. Te učilnice bodo v polmontažnih zgradbah. To novost so Beograjčani uvedli, ker so izračunali, da so take gradnje hitrejše in cenejše. Poleg drugega bo dobil letos Beograd tudi nov moderen hotel.

Dve počitniški koloniji v Predmeji in eno ob morju bo letos organiziral svet za varstvo družine občine Ajdovščina. V vse tri bodo poslali nad sto šolskih otrok. Razen tega bo ta svet organiziral še posebno zdravstveno kolonijo ob morju za defektno otroke ter taborjenja za srednješolsko mladino.

Prva knjiga o Jugoslaviji v arabščini je izšla februarja v Kairu. Vzbudila je v tamkajšnjih kulturnih in političnih krogih veliko zanimanja. Knjigo je napisal Abdel Mogni Seid, ki opisuje v svojem delu pregled socialistične izgradnje v Jugoslaviji.

Tomišelj pri Ljubljani

Prijeten je, oddih v tihih samotah našega Bohinja

Iška vas

35 tovornih in 14 potniških ladij je dobila po vojni jugoslovanska mornarica. Vse te ladje so izdelale domače ladjedelnice. Danes ima Jugoslavija skupno 298 tovornih in potniških ladij, ki imajo nad 320 brutoregistrskih ton.

Pri Metliki so zgradili nov most pod vasjo Zelezniki. Most je pomemben tudi zato, ker je tu prehod v sosedno republiko Hrvatsko.

Silos za 500 vagonov žita so nedavno zgradili na Kosovem polju pri Prištini. Stal je 120 milijonov dinarjev. Stroje je izdelala tovarna strojev v Stupniku pri Zagrebu.

Za zdravstvo v Sloveniji je v tekočem letu predvidenih okrog 450 milijonov dinarjev, za zgraditev oziroma dograditev raznih zdravstvenih ustanov pa 520 milijonov dinarjev investicij. Letos bodo uredili prostore Onkološkega inštituta v Ljubljani, zgrajen bo novi virusni laboratorij, dograjena in opremljena bo stavba Zavoda za transfuzijo krvi v Ljubljani, nadalje bodo dokončno urejene bolnišnice za duševne bolezni v Idriji in Begunjah, bolnišnica za tuberkulozo v Val d'Oltri, laboratorij za kontrolo živil itd.

V Novi Gorici so spet odprli prehod za dvolastnike na Solkanskem polju. S tem bo zelo ustrezno kmetovalcem, ki imajo zemljo na desnem bregu Soče v Italiji. Teh dvolastnikov je 170 in imajo onstran meje nad 120 ha obdelovalne zemlje in gozdov. Italijanskih dvolastnikov, ki imajo zemljo v Jugoslaviji, pa je nad 120. Prehod bo odprt do 30. novembra.

Novinarji z vsega sveta so se pomerili v smučanju v Kranjski gori v Sloveniji. To je bilo tretje mednarodno smučarsko prvenstvo poklicnih novinarjev. Udeležili so se ga novinarji iz vse Evrope in ZDA, ki so preizkusili svoje znanje na smučeh. Zmagal je Holandec Boon, ki je potreboval za progo nekaj nad 2 minuti, kar je zelo dober čas, zadnji pa je bil Američan, ki je prevozil progo v 18 minutah. Tekmovanje je trajalo tri dni. Prihodnje leto bodo takšne tekme v Nemčiji.

Nov rekord v Planici. V marcu so bile v Planici velike mednarodne smučarske tekme, katerih se je udeležilo 30 tekmovalcev. Tekmovali so smučarski prvaki iz Finske, Nemčije, Češke, Poljske, Francije, Avstrije in Jugoslavije. Prvi je bil 19-letni Nемеc Recknagel, ki je v svetovno znani Planici postavil nov rekord — skok na 124 metrov. Izmed jugoslovanskih skakalcev sta bila najboljša Langus in Zidar. Prvi je skočil 115 metrov in dosegel osmo mesto, drugi pa 108 metrov in dosegel deveto mesto.

»Gričarji«, nova povest z Dolenjske. Znana slovenska pisateljica Ilka Vaštetova, ki je napisala že vrsto dobro uspešnih zgodovinskih povesti, je nedavno izdala zgodovinski roman »Gričarji«. Ta zanimivo pisani roman se dogaja v Novem mestu in okolici v drugi polovici 16. stoletja. Knjigo bodo prav gotovo z velikim zanimanjem brali tudi naši dolenski rojaki, ki danes žive razkropljeni po svetu, saj se bodo potem nje seznanili z zgodovinskimi dogodki, ki so se dogajali na dolenskih tleh v daljni preteklosti.

Dve sliki iz tivolskega parka v Ljubljani (s to objavo izpolnjujemo željo rojakinje Frances Jelerčič iz Willarda, Wisc.

Slap Peričnik

Maksim Gaspari: Gribeljski župan Željko

Predlanskim je minilo 60 let, odkar je Ljubljana doživela hud potres. To je bilo ob 11. uri ponoči na velikonočno nedeljo leta 1895, kar je bilo še sreča, ker bi bilo sicer še veliko več žrtev. Ob zamolklem bobnenju se je zibala Ljubljana, kako da si misli tisoč rogatih peklenščkov izsiliti pot iz zemeljskih globin. Dimniki so se podirali in opeka je ropotala na prazne ulice. Cele hiše so se sesedale in psi so grozno zavijali v noč. Ob bivši Dunajski cesti je bila velika bolnišnica usmiljenih bratov. Ta je bila ob potresu skoraj popolnoma porušena tako, da so morali že prihodnje leto začeti z zidavo nove bolnišnice blizu bivše šentpeterske vojašnice, kjer so se vezbali naši kranjski Janezi.

Zelo so bile poškodovane tudi cerkve: frančiškanska, šentjakobska in šentpeterska. Meščanska kasarna v Trnovem je postala neuporabna in so se vojaki morali preseliti pod šotore. Ker je bilo mnogo ljudi brez strehe, saj si niso upali nazaj v na pol porušene in razmajane hiše, so jim dali Trnovčani na razpolago svoje velike zeljarske kadi, v katerih si je mnogo družin uredilo zasilna bivališča. Tudi Ljubljanski grad, kjer je bila moška kaznilnica, je bil močno poškodovan in so morali kaznjence preseliti v Gradec. Takrat še ni bilo avtobusov in kaznjenci so morali na kolodvor kar pešačiti. Da ne bi pobegnili, so jih v parih priklenili na dolgo verigo in tako se je ta čudna procesija ob vojaški straži pomikala skozi mesto proti kolodvoru.

Kakor je bil potres za Ljubljano velika nesreča, je bil obenem tudi zelo pomemben za njen razvoj. Saj je pometel z mnogimi starinskimi ozkimi ulicami in starimi hišami, namesto katerih je dobilo mesto široke ceste in moderna poslopja.

KAKO JE GRIBELJSKI ŽUPAN ŽELJKO pozdravil cesarja

Po potresu je županoval v Ljubljani Ivan Hribar, ki se je pošteno trudil za napredek mesta, ni pa bil posebno priljubljen pri avstrijskih oblasteh zaradi svojega vseslovenskega prepričanja, ki ga nikoli ni skrival. Temu svojemu prepričanju je ostal zvest do konca. Ko so leta 1941 Italijani zasedli Ljubljano in bi se bil moral Hribar kot senator pokloniti italijanskim oblastnikom, si je skoraj 80-letni starček na dolenjškem mostu pognal kroglo v glavo in padel čez most v Grubarjev kanal.

Nesreča, ki jo je potres povzročil v Ljubljani, je pretresla vso Avstrijo. Začeli so zbirati pomoč v denarju, obleki itd. Tudi sosednji Hrvati so prispevali 600 forintov, znani hrvatski rodoljub škof Strossmayer pa je sam dal 500 forintov. Da bi dal nekakšno moralno podporo nesrečnemu mestu, so pregovorili cesarja Franca Jožefa, da je obiskal Ljubljano in videl njeno razdejanje. Ta obisk je bil v začetku maja 1895 in o njem mi je pripovedoval moj belokranjski pobratim in stari gribeljski župan Janez Željko, kako se je srečal s presvitlim cesarjem.

»Došlo je na našo občino pisanje od črnomeljskega glavarja, da smo vsi belokranjski župani povabljeni k sprejemu presvitlega cesarja v Ljubljano. Pisanje je naročalo, da moramo biti vsi v črnih gvantih in pokriti s črnimi krikljaki (klobuki). To je bil važen dogodek in skrbno smo se pripravili. Na dan odhoda smo se zbrali v Črnomlju vsi v črnem kot da gremo na karmino. Vseeno pa na brašno nismo pozabili. Dobro smo se založili s pečenim mesom, kruhom in povitkami. Manjkalo tudi ni zajetnih barilcev z belokranjskim vinom in steklenic s staro slivovko. Saj je treba imeti kaj pri rokah, če se pojavi med potjo kakšna koljavina ali griz v želodcu ali črevih.

Zapregli smo konje in hajdi proti Gorjancem in Novemu mestu... Na Luži pri Nacku smo se malo oddahnili in nakrmili živino in potem je šlo naglo navzdol proti mestu. V Kandiji smo pri Vindišarju izpregli. Nekateri so dali domačemu »apsnetu« v varstvo konje in vozove, drugi pa smo se podali z obilnim brašnom na novomeški kolodvor. Mnogi med nami

Nedeljski pomenek pred belokranjsko domačijo

so se takrat prvič peljali z vlakom in je bil zanje to seveda zelo velik dogodek, ki ga je bilo seveda treba primerno krstiti. S tem smo vsi soglašali. No, in ker je bila tudi »krsna voda« pri roki, smo kar hitro začeli. Čutare in barilci so krožili od župana do župana, od soseda do soseda. Tako bi bili kar dobro razporejeni, če bi ne bilo tam uradnikov črnomeljskega glavarstva, ki so nam vso pot vtepali v glavo, kako se moramo pred presvitlim cesarjem obnašati. Posebno so nam zabičevali, da ne bi kdo od nas bil tako predrzen in cesarja navedel ali mu ponudil kakšno prošnjo. Te pridige so nas spravljele v slabo voljo, da je marsikdo sam pri sebi po tihem preklinjal presvitlega cesarja in ljubljanski potes.

Tako smo privandrali v Ljubljano. Nekaj jih je odšlo k znancem in sorodnikom, drugi smo pa zavili v Florjanski ulici v gostilno »Pri Belokranjcu«, kjer smo se odteščali in prenočili.

Naslednji dan dopoldne smo si ogledovali Ljubljano in njene podrtije, v bertijah smo poskušali slabo vino in mislili na domačo kapljico, da smo popravili slab okus. Popoldne pa smo se zbrali na Novem trgu, kjer so nas uredili po glavarstvih in občinah in kakor kranjske Janeze postavili v vrste. Navzoči so bili skoraj vsi župani kranjske dežele, poslanci, grofje, baroni in vsa tista jara gospoda, seveda je bilo tudi radovednih Ljubljančanov čuda dosti. Nič prijetno ni bilo tako stati in čakati. Bili pa smo prebrisan in smo si preskrbeli tolažbo. Na Bregu je bila mala gostilnica »Pri ladji«, Ljubljančani so ji rekli pri »Šifu«. Tam so bile prijazne deklince, ki so nam spravile našo pijačo in jedačo. Od časa do časa se je izmuznil belokranjski župan v to gostilnico in se hitro založil in pogutnil nekaj požirkov okrepčila. Cim delj smo čakali, tem bolj smo bili vsi tega okrepčila potrebni.

Končno pa smo le dočakali. Kar naenkrat je nastala na trgu grobna tišina. Presvitli cesar Franc Jožef I. se je pripeljal na četvercu v prekrasni kočiji. Spremljal ga je deželni predsednik. Kočija se je ustavila pred deželni dvorcem in dvorni lakaj je odprl vrata ter pomagal njegovemu veličanstvu izstopiti. Kar dih smo zadrževali in čakali. Cesar je korakal na čelu spremstva in na zlatem klobuku mu je veter pozibaval veliko svetlozeleno perjanico. Deželni predsednik je predstavljal cesarju vso jaro gospodo in počasi so prišli tudi do nas županov, ki smo se izprsilii kakor purani.

Tako smo stali nemi kakor lipovi bogovi, meni se je zdelo, da kar celo večnost. Belokranjsko vince, ki sem ga malo prej pri »Šifu« nekajkrat pošteno gutnil, me je grela, da me je kar ščegetalo po žilah. Cesar je prihajal s spremstvom proti nam. Stopal je kakor naš stari petelin. Tedaj je nekaj butnilo v meni: »Željko, gani se, saj nisi na karmini.«

Kar same so me noge ponesle naprej iz vrste proti cesarju. Po domače sem ga pobaral: »Kako se jim kaj dopade v Ljubljani, gospod cesar?«

Izgledalo je, da niti cesar in tudi nihče drug ni pričakoval tega mojega vprašanja, ki ni bil v nobenem programu. Tisti, ki so bili s cesarjem, so se v zadregi spogledovali, kakor da sem o njih kaj grdega povedal.

Njegova presvitla cesarost me je pa stransko debelo pogledala. Nato pa se je obrnil

Vsa adlešička okolica se je zbrala na Magdalenino na Plešivici

k deželnemu predsedniku in rekel eno samo čudno besedo: »Bozoktar?« (Was sagt er? Kaj pravi? Op. ur.) in šel kar naprej, ne da bi odgovoril na vljudno vprašanje, kakor se spodobi.

Ko smo se vračali, so me tisti črnomeljski škrici za moje vljudno vprašanje grdo oštevali. Zamerili so meni moje vljudno vprašanje — ne pa cesarju njegovega nevljudnega zadržanja. Jaz pa sem mislil sam pri sebi: »Jebalti vrag tvoj bosoktar i kakav si ti cesar, ki še našega jezika ne zastupiš.«

Tako mi je pripovedoval moj pobratim Željko o svojem srečanju z avstrijskim cesarjem. Precej let je že minilo, odkar smo bili zadnjič na Magdalenino na Plešivici. Na ta dan je prihajala vsa adlešička okolica na ta lepi razgledni vrh, od koder se je videlo daleč naokoli po Beli krajini in bližnji Hrvatski. Od tam so se prizibale v gručah brhke snahe in snašice v svojih gosto nabranih in gladko polikanih, snežno belih krilih, pod katerimi je bila navadno še ena »dolenjka« ali pa tudi več, če je hotela napraviti žena vtis košate in zajetne ženske. Na glavah so nosile svilene robce »svilance«, zavezane na svojevrsten način za lasmi zadaj. Izpod robca je pa le malo kukal prvi glavni robec, okrašen z zelenim baržunastim robom, kar je bil znak poročne žene.

Kakor že rečeno, je bilo čuda ljudi. Tudi nekateri Poljci so prišli, ki so še tiščali v hramu zadnje litre plešivičke črnine, da povabijo na čašo i mejaše i prijatelje. Zato pa je adlešički krčmar Grabrijan prinesel lepo pečenege janjca, da je bila žeja po pijači čim večja.

Ko se je začel dan nagibati v večer, so bili možaki že kar hrupni. Med njimi je mahal gribeljski Željko s svojo batino in se izprsil:

»Kaj bute vi mladi, ki še niste bili nič po svetu. Jaz sem pa opsoval avstrijskemu cesarju v Ljubljani njegov bosoktar in mater cesarsko, ker mi ni htel podati ruke, ko sem ga lepo pozdravil, pa me niso niti zaprli in kakor čujem, bom dobil zato še zlato medaljo.«

Ko je pijače zmanjkalo in je izza Frančiška posvetila rdeča zarja, ki je oznanjala lep večer in lep naslednji dan, se je Plešivica izpraznila — le črički so ostali in veselo godli v tiho noč.

B. R.

Domovina

100 LET STARA SLOVENKA

V državi Minnesota v Združenih državah Amerike živi rojakinja Marija Kraker, ki je stara 100 let. Rojena je bila v Dobljčah 11. februarja 1857. Njen mož Matija Kraker iz Jerneja vasi se je izselil pred družino v Ameriko, leta 1905 pa je prišla za njim še Marija z družino. Marija živi pri svojem sinu Matiji, ki je farmar. Mlajši sin Janez pa je trgovec v drugem kraju. Marija Kraker bere in piše še vedno brez očal. Večkrat piše tudi v domači kraj in vprašuje, kako živijo kaj ljudje v Dobljčah. Ob stoletnici ji je čestital tudi predsednik Eisenhower. Tudi Rodna gruda in Slovenska izseljenska matica čestitata trdni rojakinji.

ZLATA POROKA V CLEVELANDU

4. februarja sta proslavljala 50-letnico zakonskega življenja Frank in Frances Cerne iz Clevelanda. Obadva sta bila dolga leta znana delavca v slovenskem društvenem in gospodarskem društvu. Frank je pred 40 leti ustanovil znano zlatarstvo trgovino, ki jo vodi zdaj njegov sin Howard. Pogosto je bil tudi glavni odbornik pri raznih podpornih organizacijah in v direktorijih slovenskih domov.

VELIK KONCERT
ZLATKA BALOKOVIČA
V NEW YORKU

3. februarja je imel znani jugoslovanski violinist Zlatko Baloković v dvorani Town Halla v New Yorku svoj veliki violinški koncert. Igral je na 222 let staro dragoceno violino, izdelka Josepha Guarnerija del Jesu, ki so jo našli v zasebni lasti v Evropi. Baloković je prvi violinški virtuoz, ki ima tako dragoceno violino ter je na tem koncertu z njo prvič javno nastopil. (Baloković ima še tri stare violine, od tega dve strdivarki.) Udeleženci pravijo, da ima sijačen zvok in da pod Balokovičevim lokom kar poje. Po končanem koncertu se je več kakor

Slovenski par iz Merlebacha,
Francija: Ivan Povh in Ani,
rojena Kosec

polovica poslušalcev zgrnila na oder, da bi Balokoviću osebno čestitali. Po tem newyorškem nastopu je odpotoval Baloković v Evropo, kjer sodeluje kot orkestralni solist v Angliji, na Holandskem, v Franciji, Avstriji in Španiji.

NOV SLOVENSKI SODNIK
V CLEVELANDU

Guverner države Ohio Frank Lausche je imenoval, preden je nastopil svoje mesto zveznega senatorja, ob novem letu 1957 za občinskega sodnika v mestu Clevelandu rojaka Avgusta Prijatelja, ki je bil od leta 1955 načelnik državnega oddelka za nadzorstvo nad poslovanjem zavarovalnih družb v Columbusu, glavnem mestu države Ohio. Prijatelj je star 45 let in je dokončal pravne študije v Clevelandu.

SMRINA NESREČA NASEGA ROJAKA

Ko sta se rojaka, zakonca Jožef in Julija Laurich 15. decembra 1956 vračala iz Fontane domov v Los Angeles, Calif., ju je doletela avtomobilska nesreča, pri kateri je bil Jožef na mestu mrtve, ženi Juliji pa je rešila življenje samo takojšnja zdravniška pomoč. Jožef je bil star 73 let in doma iz Ljubljane. Julija pa je doma iz vasi Bukovca v Selški dolini. Ima dva sina, tretji pa je padel kot ameriški vojak v Franciji.

50-LETNICA DRUŠTVA

5. decembra 1956 je bilo 50 let od ustanovitve društva št. 55 SNPJ v E. Palestine, Ohio. Od 11 ustanoviteljev društva živi samo še eden, in sicer prvi društveni tajnik Ignac Jereb. Zdaj ima društvo 55 odraslih in 23 mladinskih članov, od tega pa je samo še 12 oseb iz prvega slovenskega rodu.

SLOVENSKI ŽUPAN V WAUKEGANU

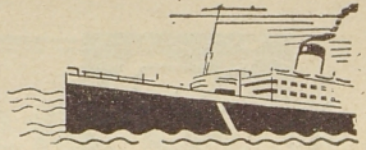
V Waukeganu je močna slovenska kolonija. Tam okoli in v sosednjem North Chicagu je precej Vrhnčanov. V lanskem novembru je bil dotedanji župan tega mesta izvoljen v zakonodajno zbornico države Illinois. Zaradi tega je podal ostavko na svoje župansko mesto. Kot njegov naslednik je bil zaprišežen za mestnega župana mestni zastopnik rojak Joseph C. Keber, ki je star 31 let in govori dobro slovensko. Na tem mestu bo Keber do 1. maja, ko bodo volitve novega župana. V tem mestu je precej Slovencev na raznih važnejših položajih, tako sta n. pr. Michael Možina in Matt Suhadobnik mestna svetovalca, Avgust Čepon je okrajni nadzornik, Joe Nemanich pomožni nadzornik, Jack Novak policijski načelnik, Michael Opeka nadzornik vodnih naprav itd.

LETNA SEJA »ZARJE«
V CLEVELANDU

V nedeljo, 20. januarja je bila letna seja pevskega zbora »Zarja« v Clevelandu. Zbor je imel lani dva koncerta z lepima operetama. Nastopal je na raznih prireditvah v sestavi zbora, v kvartetu, triu in duetu. Letošnji koncert je predviden za 24. marec. Bo v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Na sporedu bo 8—10 novih slovenskih pesmi in pa enodejanska opereta »Kmeta ali meščana«. Tudi letos bodo imeli dva koncerta, spomladi in na jesen. Letošnji odbor »Zarje« ima za predsednika Edwina Polšaka, sina dosedanjega dolgoletnega

na tujih tleh

predsednika Leona, za podpredsednico Jenny Fatur, za tajnico Josephino Turkmann, blagajnik pa je spet Joseph Krebel (že 26. leto). Zbor bo vodil še dalje prof. Joseph V. Krabec, ki bo letos že 25. leto zborovodja pri tem zboru.

SLOVENSKI PODJETNIKI V SHARONU

V Sharonu, Pa. imajo Slovenci tri trgovine. Anton Bogolin ima veliko trgovino z mesom in mesnimi izdelki (grocerijo). Tudi Rose Trobentar ima tako trgovino in ima vedno v zalogi dobre kranjske klobase. Podobno trgovino ima tudi Antonetta Dimov, ki z možem prodaja tudi knjige in časopise. V predmestju Sharona West Middlesexu ima Marija Žagar dobro idočo gostilno, v sosednjem Trasferu pa imata Joe Godina in žena gostilno in restavracijo.

USPEH NAROČNIŠKE AKCIJE ZA PROSVETO

Konec januarja 1957 je bila zaključena trimesečna akcija (kampanja) za pridobivanje novih naročnikov za dnevnik Prosveto v Chicagu. Nabrali so 501 novega naročnika, toliko kakor doslej še pri nobeni podobni akciji. Najboljše uspehe so imeli Jože Vidmar iz Milwaukeeja (pridobil je 36 novih naročnikov), Frank Česen iz Clevelanda (35) in Josephine Tratnik, oba iz Clevelanda (23 novih naročnikov).

INICIATIVA SNPJ ZA PREUREDITEV POKOJNINSKEGA ZAVAROVANJA

Pri SNPJ imajo v pravih možnostih iniciative za spremembo pravil ali sklepov konvencij. Tako je bilo zdaj na dnevnem redu glasovanje o sprejemu iniciative društva št. 2 o spremembi predpisov za pokojninsko zavarovanje. Po pravih zadošča 30% članov. Inicativo je podprlo 172 društev, ki imajo skupno 38.61% vsega članstva SNPJ, torej za 8.61% več kakor

Rojak John Sitar in soproga
iz New Yorka

je treba. Ko bodo glasovalni listki gotovi, bo pričelo splošno glasovanje.

VELIK USPEH ZBIRALNE AKCIJE PROGRESIVNIH SLOVENK V CLEVELANDU

V okviru akcije za prispevek Priseljenskem muzeju so Progresivne Slovenke priredile na vrtu Jugoslovansko ameriškega centra v Euclidu pri Clevelandu velik semenj ter prodajo srečk za srečolov z glavnim dobitkom avtomobilom Dodge. Celotni dohodki obeh akcij so znašali 11.664 dolarjev, celotni izdatki z nakupom avtomobila pa so znašali 5.810 dolarjev, tako da je ostalo čistega dohodka 5.854 dolarjev. Nabiralna akcija sama pa je dala 3.414,17 do-

larja, tako da je bilo zbranih za Priseljenski muzej skupno 9.268 dolarjev. Od tega so Progresivne Slovenke poslale odboru za muzej redni prispevek 5.000 dolarjev ter še izredno 1000 dolarjev, skupno torej 6000 dolarjev. Od ostanka pa so na zadnji lanski seji glavnega odbora dodelile 1000 dolarjev za Adamičevo ustanovo v Clevelandu, Izletniški farmi SNPJ v Clevelandu 200 dolarjev, Prosveti in Enakopravnosti za objave po 100 dolarjev, štirim državnim odborom za pobiranje raznih težkih bolezni (mišične odrevenelosti, skleroze multipleks, polyomielitisa ter srčnih bolezni) po 100 dolarjev, šoli Mary Mavec v Euclidu 100 dolarjev, trem mladinskim krožkom SNPJ po 50 dolarjev in mladinskemu zboru pri Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd 50 dolarjev. Skupno so torej razdelili 8100 dolarjev. Vse to kaže, kako koristne in uspešne so akcije Progresivnih Slovenk.

NOV SLOVENSKI PRAVNIK V ARGENTINI

Na pravni fakulteti univerze v Buenos Airesu je promoviral za doktorja prava mladi rojak Anton Martinovič.

Slovenska izseljenska matica toplo pozdravlja

XIV. KONVENCIJO ZVEZE SLOVANOV V URUGVAJU

ki bo zasedala od 3. do 5. maja v Montevideu, z željo, da bi bilo njeno delo plodno in bi prinesla še mnogo novih pobud za vsestransko in složno delovanje Slovanov v Urugvaju.

Pero IZSELJENCEV

TRIESEN, LICHTESTEIN, SVICA

Nekaj pozno ali iz srca rada Vam pošljem naročnino za Slovenski izseljenski koledar in letno naročnino za »Rodno grudo«. Moram reči, da se čutim kakor bi bila doma, ker mi je sedaj mogoče čitati, kako je v domačem kraju in kako živijo naši ljudje v vseh delih sveta. Obžalujem, da nisem postala že prej naročnica, gotovo ne bi imela toliko domotožja. Bila sem še mlada, imela sem komaj 18 let, ko sem odšla iz naše lepe Jugoslavije leta 1939. Potem je prišla vojna in dalj časa nisem dobila nobene pošte od mojih staršev. Šele leta 1951 sem prišla prvič domov na obisk. Kako mi je bilo pri srcu, ko sem stopila na mojo rodno zemljo. Leta 1953 in 1954 sem zopet moj dopust preživel v našem kraju, okoli Škofje Loke. Dvakrat je bil z menoj moj mož, enkrat pa moja dva sinova. Zelo me je veselilo, da se je mojemu možu tako dopadlo v Jugoslaviji.

Pošiljam Vam naročnino za Slovenski izseljenski koledar in »Rodno grudo«. Vas zelo pozdravlja in želi srečno in veselo novo leto Vaša Angela z družino.

Angelca Schurti-Mezek

AUMETZ, MOSELLE, FRANCIJA

Najlepša hvala za pozdrave in čestitke k novemu letu. Enako tudi jaz želim Vam. Kar se tiče naročnin, je vse pravilno. Poslal sem Vam denar za 16 naročnikov »Rodne grude« in za pet Slovenskih izseljenskih koledarjev. Vsi bodo še nadalje ostali naročniki »Rodne grude« in so zelo zadovoljni z listom ter se v imenu vseh zahvaljujem za lep list. Dobil sem novega naročnika, to je rojak Suligoj Peter iz Luxemburga. Vas zelo pozdravljam

Leban Zdravko

CHICAGO 54, ILLINOIS

Najprej vsem skupaj srečno in veselo novo leto 1957 in prav prisrčne pozdrave. Prejela sem

Slovenski izseljenski koledar ter čestitam uredniškemu odboru, ker je koledar tako lepo urejen in zanimiv. Tudi slike so imenitne. To bo naša zgodovina. In »Rodna gruda«? Komaj čakam prihodnje številke. Zdi se mi, da je vsaka številka lepša. Ne bi mogla biti več brez nje, pa če bi se še bolj podražila. Tudi moj mož je tega mnenja. Priloženo Vam pošiljam 10 dolarjev za koledar in »Rodno grudo« 1957. Kar je več, pa je za spremembo v naročnini. Z najlepšimi pozdravi Vam ostajam naklonjena

Frances Vidmar

VOLMERANGE, LES MINES,
FRANCIJA

Pošiljam Vam 1500 frankov kot naročnino na list »Rodna gruda« letnik 1957. Dobil sem Vam novega naročnika v rojaku Gajšek Stefanu iz Volmerange C. M. Kar pa je več, naj bo za tiskovni sklad. Vas vse lepo pozdravljam

Bizjak Franc

SCHUMACHER, ONT., CANADA

Prav lepe pozdrave Vam pošiljam ter Vam želim veliko novih naročnikov v letu 1957. Koledar sem prejel. Hvala Vam zanj. »Rodno grudo« ste pošiljali preteklo leto, čeprav je nisem plačal. Najlepša hvala za koledar in za »Rodno grudo«, v kateri je za mene dosti zanimivosti. To pa zato, ker piše v njej o naših slovenskih krajih, posebno pa o Dolenjski. Vas najlepše pozdravljam in Vam želim še enkrat veliko naročnikov.

Mihael Starešinič

WAUKEGAN, ILLINOIS

Prilagam Vam 5 dolarjev. To je naročnina za »Rodno grudo« za vse številke, katere sem že prejela, ostalo pa za nadaljnjo naročnino za dve leti. Kar pa ostane, naj bo listu v podporo. Želim Vam uspešno novo leto ter Vam pošiljam iskrene pozdrave.

Anna Machnich

SAN NICOLAS, LIEGE, BELGIJA

Pošiljam Vam 200 frankov kot naročnino za »Rodno grudo« za leto 1957. Obenem Vam pošiljam tudi za mojega prijatelja, ki je bil pri meni na obisku za novo leto, pa se mu je »Rodna gruda« zelo dopadla. Mislim, da Vam bo morda tudi on preskrbel kakega novega naročnika, to je Anton Kaus, p. Liege, Belgija. Vas pozdravljam z vso družino

Jože Zornik

NORTH CHICAGO, ILLINOIS

Tu Vam pošiljam pet dolarjev kot naročnino na »Rodno grudo« za letos in eno leto nazaj. Ostanek naj bo v podporo listu, katerega z veseljem prebiram. Želim Vam srečno in veselo novo leto in zaželeni mir v domovini.

Jennie Jesenovc

STIRING, WENDEL, FRANCIJA

Obveščamo Vas, da smo prejeli že nekaj števil »Rodne grude«, za kar se Vam najlepše zahvaljujemo. Danes Vam pošiljamo 2000 frankov kot naročnino za eno leto za: Zohar Ignac in Turnšek Elizabeta. Prejmite lepe pozdrave

Zohar Ignac

WAUKEGAN, ILLINOIS

Naznanjam, da sem prejel Slovenski izseljenski koledar za leto 1957. Prav lepa hvala! Potekla mi je tudi naročnina na »Rodno grudo« in ker jo vsi radi čitamo, obnavljam naročnino. Dolgujem Vam tudi 1 dolar za koledar letnika 1957. Obenem Vam pošiljam eno novo naročnino za novo naročnico mrs. Frances Leskovec iz North Chicago, Illinois. Obljubil sem, da se morda letos zopet vidimo, pa mi zaradi moje boleznj nikakor ni mogoče. Sploh sem pa v dvomu, da bi še kdaj videl našo lepo domovino. Pošiljam pozdrave vsem čitateljem »Rodne grude«, uredništvu lista pa mnogo uspeha

Gustl in Josephine Kozina

France Bevk:

KLEPČEVO ŽENITOVANJE

Peter Klepec je sklenil, da si pred ženitvijo postavi novo kočo. To pa, ker je nastalo pod njegovimi rokami, ni bila več kočica, ampak cela hiša.

Ženitovanje je bilo šumno. Na ta dan nihče izmed sosedov ni hotel ostati doma. Hiša je bila premajhna za toliko svatov, na trati so postavili mize in stole. Nad ognji so pekli janjce, vino so točili v velike vrče.

Peter Klepec je sedel med materjo in nevesto, obraz mu je žarel od sreče. Ko je bilo najlepše, je pritekkel neki pastir:

»Četa jezdecev!« je zavpil.

»Ogri,« so vzkliknili svatje.

Pred Petra so pravkar postavili juho.

»Ali so še daleč?« je vprašal.

»Za gričem, na drugi strani vode.«

»Počakajte, da pojem juho.«

Srebal je juho počasi, kakor da se mu nikamor ne mudi.

Medtem so Ogri prihajali bliže in bliže, sam kralj jih je vodil. Petra Klepeca niso pozabili, preveč jih je pekla sramota. Radi bi ga ubili. Izvedeli so, da se ženi. Na ženitovanju se bo opil, so mislili, vino mu bo vzelo moč.

Znova so pritekli pastirji.

»Zdaj so že blizu,« so povedali.

»Pa ne že v vasi?« je vprašal Peter Klepec.

»Ne. Čez polje dirjajo.«

»Potem je pa še zmiraj čas, da pojem tudi meso,« je dejal ženin. »Godci, igrajte! Svatje, plešite! Kaj le stojite in zijate?«

Godcem ni bilo do godbe ne svatom do plesa. A Petru Klepecu si niso upali ugovarjati. Dude so piskale, noge so poskakovale. Korenjak pa se je gostil z mesom.

V tretje so pritekli pastirji.

»Ogri jezdijo v vas!« so zavpili.

»Zdaj bo res že čas,« je rekel Klepec.

Nalili so mu vina. Klepec ga je izpil in si obrisal usta. Vstal je od mize, si zategnil pas in zavihal rokave.

»Peter!« je vzkliknila mati, »nikar jih preveč!«

»Saj jih ne bom,« je rekel. »Samo malo jih bom pobožkal.«

To je rekel in stopil proti vasi. Zagledal je ogrsko vojsko, spredaj kralja z velikaši, vsi so držali gole sablje v rokah. Gnali so velik vik in krik.

Zagledali so Petra Klepeca in se ustavili. Videli so, da je trezen, pripravljen na boj in strah jim je stopil v kosti. Ako bi se jim korenjak ne smejal, bi bili pobegnili.

»Na moje ženitovanje ste prišli?« jih je vprašal. »Kako lepo, da ste se me spomnili. Dobrodošli! Ali godci so samo za moje svate. Ako bi radi plesali, vam jaz eno zagodem.«

Zgrabil je vitko jelko in jo izruval s koreninami vred. Preden je utegnil zamahniti, se je vojska obrnila v beg. Kralj je bil zadnji, pred njim velikaši.

Peter Klepec pa za njimi z jelko v rokah čez drn in strn. Podil jih je prav do meje slovenske dežele. Kralj je padel s konja in se ubil. Nihče se ni ozrl ne ustavil, da bi ga pobral.

Korenjak pa se je ustavil, izkopal jamo in zagrebel svojega sovražnika. Na grob je postavil veliko skalo.

»To je mejnik,« je dejal.

Vrnil se je domov, kjer so ga čakali svatje.

»Nekoliko sem zamudil,« je rekel. »Godci, zaigrajte, z nevesto bova plesala.«

Dude so piskale. Peter Klepec je prijel nevesto za roko in jo odvedel na ples. Z njima so rajali svatje tri dni in tri noči.

Osilničani so marsikaj pozabili, le tega ne, kdaj je bilo Klepčevo ženitovanje.

Manica:

Trojna ljubezen

*Prva ljubezen je moj očka,
v delu se poti,
mi vsakdanji kruhek služi,
z vsem me preskrbi.*

*Druga ljubezen — moja mati,
zlato moj zaklad,
v žaru njene sem ljubezni
bolj kot Krez bogat.*

*Tretje, kar iskreno ljubim,
je moj rodni dom —!
Tej trojici izneveril
nikdar se ne bom!*

Uganke

*Teče — in — ne teče,
nikdar nič ne reče,
nima konca, kraja,
se povsod nahaja,
zvita je kot presta,
vodi skozi mesta,
to je vendar — —.*

Cesta

*Če si človek pismen
in, če nisi tepec,
boš kar brž pogruntal,
da ta reč je — —.*

Čepec

*Hišica iz čiste svile,
težka ni stotinko kile;
dasi nima oken, vrat,
šel nekdo je vanjo spat.*

Buba — svilopretjaka

maša POVEST

Anton Novačan

Ženitev Gregca Zavožena

Stari Zavožen je hodil tri dni zamišljen okrog oglov, tretjega dne zvečer pa je poklical svojega sina Gregca, rekoč: »Gregec, sediva tja! le pod kozolec!«

Šla sta pod kozolec in sta sedla, oče in sin, Gregec na kup slame, stari Zavožen na voz.

Tedaj pa je rekel stari mladeniču:

— Fant, ali veš, da ti teče že trideseto leto?

— V imenu božjem, šele devetindvajseto! je popravil Gregec.

— Če je devetindvajset, tedaj je že blizu trideset, vseeno — fant, Gregec, oženi se!

Gregec je poskočil, da je zašumela slama, pokrižal se je in vzdihnil:

— Jezus Marija, oče, kaj takega?

— Enkrat mora priti! je rekel stari. Jaz ne bom dolgo več, zato bi te rad videl preskrbljenega. Ali si že kaj premišljeval? Ali imaš katero, ki bi ti bila všeč?

Gregec je bil pobožen fant; zato je zardel. Dekleta še ni imel nobenega. Gledal jih je pač, gledal, ampak zanj ni nobena marala. Zakaj Gregec je preveč v cenkev hodil, pa nič v gostilne; preveč na božja pota, pa nič na plese. Poglavitna reč pa je menda to, da je bila njegova glava bolj mesecu kot soncu podobna; popolnemu mesecu namreč, z raskavo kožo in vdanimi pobožnimi očmi. Dekleta pa imajo rade fante, ki glave pokonci nosijo in ki imajo goreče bodeče oči. Vendar pa mu je na očetovo vprašanje stopila pred oči lepa Lenka, tista zapeljiva, zbadljiva, jezična Lenka, ki kraljuje v Dolu.

— Lenka mi je po volji! je odgovoril očetu in ves zaljubljen je bil, ko je izrekel njeno ime.

— Hm, mi slaba! In tudi nekaj beličev bo imela! Veš kaj? Jaz ne mislim odlagati. Zbral si, jutri jo pojdeva snubit.

In je vstal stari, dolgi Zavožen in je izginil v hišo. Gregec pa je obsedel na kupu in vroče mu je bilo. Moj Bog, tako naenkrat je prišlo! Oženiti se, imeti ženko, to je bila že nekaj let sem njegova vroča želja, ki so jo komaj krotili spovedniki, spominjajoč ga, da je devišstvo nekaj tako lepega in Bogu dopadljivega... Vsakokrat, kadar je Gregec od spovednice vstal, so se mu šibila kolena. Zakaj bil je v resnici pobožen in bogaboječ, ampak zato je veljal med fanti in dekletu tudi za nekoliko neumnega. Da so ga ločili, se ni veliko zmenil, mislil je celo, da je nekaj več, ker je pobožen. Z lepo Lenko je že večkrat govoril, pa bolj mimogrede, nikoli ne dolgo in široko kakor drugi fantje. Pogum mu je v srcu pravil, da se ga ne bo branila in da se uresničijo besede pridigarja, ki je nekoč dejal, da bodo ponižni povišani... Vendar pa je Gregec vedel, da se mora taka pozemeljska reč kot je ženitev, opraviti tudi po

zemeljski strani. Zato je sklenil, da še nocoj, še nocoj da odide pod njeno okno in povasuje in se pomeni...

Dolgo je sedel na slami in je premišljeval in delal načrte. Potem pa je vstal, zlezel v hišo, po stopnicah pod streho in je tam odprl svoj kovček. Čisto na dnu so bili skriti srebrni goldinarji, njegovi prihranki iz napitnin in mešetarskih izkupičkov. Segel je notri in prinesel nekoliko teh belih angelčkov, kakor jih je imenoval nekoč vaški pijanec, jih spravil previdno v žep, še previdneje zaklenil kovček, stopil dol v vežo in v temi poiskal kropilnik. Pomočil je prste, se poskropil ter priporočil Devici Mariji. Potem pa je stopil iz hiše in izginil za kozolec. Tam dol na travniku pa je naenkrat obstal. Obstal je in se začudil: »Gregec, ali je mogoče, da greš vasovat? Ali ni to greh? Ne, greh ne more biti, saj se ženim, iz poštenih namenov grem pod okno...«

Toda v njegovem načrtu je bilo, da si poišče pomagača. Sklenil je, da naprosi Poklezovega Janeza. Poklezov Janez bi za goldinar skočil v vodo. Da mu dva goldinarja. »Janez, pojdi z menoj, povasujeva pri Lenki.« — Za dva goldinarja k coprnicu! bo odgovoril in skočil veselo na noge. In jezik ima in mamiti jih zna, dekleta nore za njim. Lenko pregovoriti, lahka reč! Posebno, če ji obljubi svate...

Šel je Gregec naravnost k Janezu. Našel ga je v hlevu, v konjskih jasliah je smrčal.

— Dober večer, Janez! ga je pozdravil Gregec. In ker se ni zbudil, ga je stresel za rame.

— Hudič! Kdo pa je! je zarenčal Janez in je poskočil na noge.

— Sveita mati božja, ne preklinjaj! je prosil Gregec.

— A ti si, svetnik! Kaj pa bi rad?

— Janez...

— No?...

— Ženim se, Janez, ne zameri, da...

— Sveta Marija, ti se ženiš, ti? je zavpil Janez in se naslonil na rjavo kobilo, ki se je plašno ozirala.

Gregec je bil v silni zadregi. Povesil je oči in na njegovem širokem licu so se spreminjale vse barve. Poskušal je, da bi nekaj povedal, toda jezik se nikakor ni hotel premakniti.

— Pa s kom, s katero?...

— Pravzaprav... veš Janez, ženim se... kar tako... še ne čisto, je jecljal Gregec, ves neroden in boječ kakor v spovednici.

— Še ne čisto, ta je pa druga! se je zasmel Janez in je postavil leščerbo na polico. Pa moraš vendar eno imeti v mislih! Sedi, pa mi povej, sem res radoveden.

Sedla sta v jasli. Gregec se je pripravljala na dolgo besedo, Janez pa je nažigal pipo.

— Veš, Janez, oče so rekli: Gregec, oženi se! je začel Gregec in je težko sopol. Zapišem ti posestvo, oženi se... Jaz pa mislim na Lenko... Janez, dva goldinarja dobiš, če greš z menoj, če mi...

Janezu so se oči napele, zdrava polna lica so se mu nabrala v gube čudenja, dokler jih ni poravnal v smeh; silno se je grohotal Janez.

— Za dva goldinarja, ha! ha! Ali misliš, da pojde? Za dva goldinarja, ha, ha, ha!

Gregec je užaljen pojasnil.

— Saj ti dam tri, če greš z menoj... pod okno, da se pomenimo...

Janez pa je nekoliko pomislil in se je zopet nasmejal.

— Niti vinarja, niti vinarja... Kar pojdiva, zdaj še ne bo spala!

Pogledal je po konjih, jim nametal sena, obul visoke škornje. Potem je ugasnil leščerbo in udaril Gregca po rami.

— Pojdiva!

Gregec je stal kakor v sanjah. Z mesta se ni premaknil, besede ni zinili.

— Pojdiva! je ponovil Janez.

— Si ne upam!... Kaj bi ona rekla?...

— Pojdiva! ga je potisnil skozi vrata in jih priprl.

Sla sta čez travnike tja v drugo vas. Od tam se je čulo petje in ukanje fantov, dolgo, zateglo in nekam otožno kakor brezoblačna zvezdnata noč.

— Ali pa znaš tudi kaj udariti, če bo potrebno? je dražil Janez Gregca. Dolčani so hudi fantje, za Lenko se bijejo s cepci.

— Bova pa bežala, če bo potrebno! je odgovoril Gregec in strah ga je bilo.

In še z drugimi rečmi ga je dražil poredni Janez, da je Gregcu vroče prihajalo. Toliko grehov in tako sladkih je spoznalo na tej poti njegovo srce, da je sklenil čimprej k izpovedi. Najbolj pa ga je zmotilo Janezovo vprašanje, kaj bi napravil, če bi mu Lenka odprla in ga povabila v izbo. Če bi to bilo podnevi, bi Gregec kar zbežal, ampak noč ima svojo moč, priklenila ga je na Janeza.

— Bolj krščansko govori, prosim te! je mrmral Gregec. Janez pa se je smejal in je postal. Bila sta v vasi.

Na daleč sta se izognila gruči fantov, ki so tesno sklenjeni stopali po cesti in pehi. Tiho sta stopala med hišami in srečno prišla do Lenkinega okna.

— Tik okna se postavi in čakaj, da jo zakličem! je zašepetal Janez Gregcu in je potrkal na okno. Nič se ni oglasila. Potrkal je še enkrat, pobobnal s prsti po šipah, zarožljaj z nohti in je začel z močno spremenjenim glasom:

— Lenka, ali spiš ali lediš, ali pa rokce okrog glavec držiš. Videl sem te, videl sem te, oči si imela čmrljeve. Pa mi ne dajo več miru, moje srce je brez strahu. Od daleč prihajam k tebi v vas, da bi slišal tvoj sladki glas. Oglasi se mi in odpri mi, besedo prijazno vošči mi...

»Moj Bog! Kako zna!« je pomislil Gregec in ves je bil v ognju. Posebno »rokce krog glavec držiš« se mu je silno dopadlo. Kar videl jo je, lepo Lenko, kako rokce krog glavec drži in spi, ne da bi soplja, kakor ptičica.

— Kdo pa je? je zaklical droben glas in Gregca je spreletelo mrzlo od glave do pet.

Okno se je začelo oprezno odpirati. Prikazala se je Lenka z lahnim usmevom. Gregcu se je zdelo, da puhti od nje vseh sedem pregrešnih sladkosti.

— A saj si ti, Janez! je dejala. Bila je gola-glava, z razpuščenimi lasmi. Krog vratu je vrgla v naglici volnen šal in ga je stiskala na prsih.

— Pa zakaj si spremenil glas, hudobnež! mu je smejoč podala roko.

Janez je segel v okno in jo objel okrog pasu. Potem se je sklonil in ji nekaj na dolgo šepetal.

— Ah! je kriknila Lenka in se mu je izmuznila. Stekla je na postelj, okna pa ni utegnila zapreti.

— Bo kaj? je vprašal Gregec s tresočim glasom.

— Stopi k oknu in nagovori jo! je odgovoril Janez in ga je primaknil k oknu.

Gregec je gledal v poltemno izbo, tresoč se po vsem životu. Videl je tam nekaj belega in je razločil postelj, na postelji pa zopet nekaj belega, tega pa že ni več razločil.

— Govori, obrni jezik! ga je izpodbujal Janez.

Gregec pa je premislil in je povedal:

— Lenka, oče so mi rekli: Gregec, oženi se!

— Tako! Pa kaj so še rekli? je vprašala Lenka in je komaj, komaj pridrževala smeh.

— Nič več niso rekli, ampak jaz sem sklenil: Lenko vzamem, če bo božja volja...

— In če ne bo božja volja?... se je zasmejala deklica.

— Pa bo... Jutri prideva snubit...

— Liter vina dobita na mizo!...

Gregec je hotel v tem hipu nekaj povedati, kar se mu je zdelo najbolj važno, ko ga je zgrabil nekdo od zadaj za vrat. Strahoma se je ozrl in je videl, da Janeza ni več blizu in da stoji okrog njega gruča fantov. Tisti, ki ga je držal, je dejal zaničljivo:

— Svetnik, pa k dekletom v vas hodi! Lepa reč!

— Saj sem le snubit prišel, pustite me! je prosil Gregec in se oziral, kod bi pobegnil.

— Petam vetra, fant, če ne, boš tepen! so ga opomnili in izpustili. Gregec je skočil kakor srna.

Doma se je zaril v seno in je pozabil večerno molitev. Utrujen je zaspal, ampak še v spanju se mu je zdelo, da beži, pa ne pred fanti, temveč da teče za Lenko, ki drži čez travnike vsa bela in urna. Vsa bela in urna in sedem pregrešnih sladkosti sije od njenega telesa.

II.

Drugo jutro je stari Zavožen lovil svojega sina s krepelcem krog hiše in je vpil, da so čuli sosedje:

— Kaj, ubogal me boš! K Lenki pojdeva!

Gregec je stal za vodnjakom in se je kislo držal.

— K Lenki že ne, je ponavljal in si obiral senene bilke, ki so ga ščegetale krog vratu.

— Pojdeš, pa mir besedi! Ta bi bila lepa, da bi jo zdaj zapustil in drugo jemal, ko si imel z njo grešno znanje... Takega greha ne bi trpel v svoji krščanski hiši...

Gregec se je poredno muzal, stari pa se je postavil kot mašnik na prižnici in ga svaril.

— Ubogaj me, praznično se obleci, umij si lica, roke, ušesa, vse... da boš kot ženin... Potem pa zapreževa in pri Lenki posnubiva. Če ne bo nič, greva drugam.

— Oče, čujte me, samo k Lenki ne, prosim vas! je jecljal Gregec za vodnjakom.

— Nič ne pomaga, nič ne pomaga, moraš! Če me ne ubogaš, pa se ženi sam, niti koraka ne storim za tebe. In grunta ti ne zapišem, ženi se na kočjo...

Odšel je v hišo in skozi okno je opazoval svojega sina. Gregec se je še nekaj časa obiral, potem pa zajel vedro vode, se pripognil in si začel umivati vse po vrsti: noge, roke, lica, ušesa.

— Bo že šlo! je mrmral stari zadovoljno, zakaj nikoli se še ni Gregec tako skrbno umival.

Čez eno uro sta bila gotova; oba v praznični obleki, obrita, umita. Mlada kobila je rezgela pred kolesjem in kopala z mogami. Stari Zavožen je napravil z bičem dva križa pred njo, sedel na koleselj in počakal Gregca, da je zaklenil hišo. Potem sta oddrdrala po blatnem kolovozu.

Lenka je bila danes nekoliko žalostna. Dasi se je z Gregcem kruto šalila, ji je vendar šla ženitev po glavi. Kaj, če bi jo njen ljubček, Janez zapustil in si našel drugo, lepšo in bogatejšo, komu se bo potem ponudila za moža? Zavoženovo lepo posestvo je jo silno mikalo. Naj je Gregec tudi prismuknjen in krščanski, še lepše, še boljše se ji bo godilo. Sama bo lepo gospodinjala, gospodarila, Gregec bo vse ubogal in v vse privolil. Take so ženske: Ženitev jim je najslajša, najčarobnejša beseda. Koliko priseg razveljavi, koliko ljubezni omaje in zamori! Nemara je to hrepenenje po združitvi najlepša ženska lastnost, zavoljo katere jo je narava obdarila s skromnostjo in vzdržljivostjo. Zato je ženska največja naravna sila na svetu.

Lenka je hodila v vrtu med gredicami, brskala zdaj pa zdaj med zelenjavo, se vzravala in se na skrivnem ozirala po kolovozu. Ljubezen do Janeza je potisnila nekam vstran in ji je tolažila z mislijo, mož je mož. Ampak, ko je ugledala Zavoženov koleselj in na njem Gregca, tako nedolžnega in sveto neumnega, jo je minila vsa zamišljenost, nobenega dvoma ni bilo več. Zasmejala se je prisrčno in je prav prijazno odzdravljala prišlecema.

— Dobro jutro, dekelce! je sladko zinil stari Zavožen, misleč, da je povedal zelo zaljubljeno reč.

— Dobro jutro! je ponovil, so ate doma? Kako si zraslo dekelce, kar te nisem videl.

Počasi se je basal z koleslja, Gregec za njim. Fant je povešal oči in je skušal zmirom stati za očetovim hrbtom.

— Dobro jutro! je prišel Lenkin oče na prag, širok in nadevan kmet, z živimi in veselimi očmi. Kaj bo novega, sosed? Stopita, stopita malo v hišo!

Zavožena sta ubogala. V veži se je posrečilo očetu, da je dregnil Gregca in mu šepnil: »Tepec, ne drži se tako neumno!«

Sedli so za mizo in gospodar je menda iz same ženitovanske slutnje prinesel steklenico vina. Gregec se je spomnil Lenkinih snočnih besed in je na tihem upal. Kadar je povzdignil oči in se srečal z očetovimi pogledi, je videl, da oče obrvi ježi.

— Veš, sosed, je začel Zavožen in je sunil Gregca pod mizo, ne bomo delali nobenih ceremonij. Kar naravnost povem: Snubit sva prišla.

— Sem mislil, da bo kaj hujšega! se je smejal sosed in je potisnil pred očeta hleb kruha in nož.

— Grunt mu zapišem, star sem žel! je nadaljeval Zavožen, veš, da ni dolgov, jaz pa bom s kotom zadovoljen.

— Lenka, Lenka-a-a, pojdi no sem! je klical gospodar. Ampak Lenka se ni pokazala.

Zavožena je grabila jeza. Skušal se je premagati in je napeljeval pogovor na druge reči. Menila sta se o travnikih, o letini, živini, sejnih, prav živahno in polagoma izpraznila prvo steklenico. Gregec je trepetal.

— Lenka, vina prinesi! je zaklical oče, Lenka!

Prišla je in se je smehljala, nobene zadrege ni opazil Zavožen na njenem obrazu, kakor bi se spodobilo, kadar pridejo svatje. Vzela je steklenico in ko se je vrnila, je sedla tik Gregca. Zavoženu so se zasvetile oči.

— Tak par! je rekel. Ali jo daš mojemu Gregcu za ženo?

— Nisem zoper to, če ga le ona hoče! je odgovoril gospodar. In nasmejaj se je, ko je videl, da je Gregec pokazal Lenki hrbet in zrl skozi okno.

— No, Lenka, pa reci ti eno pametno! jo je poprosil Zavožen.

— Sem že izbrala svojega! je odgovorila odločno in je natočila kozarce.

— Si videl, kaj ti nisem rekel? je sunil Zavožen svojega sina.

— A? je votlo zagrgal Gregec in je zardel do ušes.

Pomolčali so vsi in vsem je bilo tesno. Gospodar si je vihal dolge brke. Zavožen se je igral z dolgim nožem, Gregec si je ogledoval dolge prste. Prva je vstala Lenka in z izgovorom izginila iz izbe. Potem se je vzdignil stari Zavožen.

— Pa brez zamere, sosed! je rekel.

— Srečni! je zinil Gregec.

— Zdrava!

Gregcu je bilo na jok. Tako lepa ni bila Lenka še nikoli, ko danes. Njene oči so bile kot dva črna žametna čmrlja, prav tako kakor je rekel Janez snoči pod oknom. Ko je držal koleselj po kamnitem kolovozu, ga je metalo semtertja in z glavo je butal ob ramo očetovo.

— Saj menda nisi pijan! ga je opomnil oče. Gregec je molčal.

— Vidiš, moder ravno nisi in obnašati se tudi ne znaš... Pa Lenki se je že videlo na nosu, da te ne mara...

Bodisi, da se mu je fant smilil, ali pa da ga je vino udobrevoljilo, stari Zavožen je tolažil svojega sina s pametnimi besedami.

— Prava reč... Ni vsak človek za vsakega človeka... Drugam pojdeva, kjer je manj baharije — pa več denarja.

In je začel psovati Lenko, njenega očeta, yso hišo. Da je že taka kri pri hiši... da je rajna Lenkina mati tudi visoko glavo nosila. Da niso tisti ljudje nič krščanski... in da je sam Bog odvrnil skušnjavo od Gregca.

— Nikdar ne misli, moj sin, da je ženska vse... Ženska je kakor vreme... Nikoli ne veš, kaj hoče..., ne, ženska ni vse..., mi moški, mi smo glavni...

»Petam vetra fant, če ne boš tepen!« Gregec je skočil kakor srna...

Bila sta že blizu doma, bela domača hiša jima je svetlikala naproti. Stari Založen se je vznemiril, pritegnil je vajeti, da se je konj ustavil. Nova misel mu je šinila v glavo.

— Veš kaj, Gregec? Kar danes vse oprava. V Hribe se peljiva, pri Nežiki vprašajva. Pri Trnovih... Cedno dekle je...

In ne da bi čakal na sinov odgovor, je pogal. Zdrčala sta proti klancu, tam pa stopila s koleslja in šla peš ob konju.

Ampak tudi pri Trnovih nista imela sreče. Ko je Nežika zagledala debeloglavega Gregca, je preplašena pobegnila in rekla: »Takega pa že nel...«

— Skrat marogasti, kakšen pa si? je vpil stari nad Gregcem, ko sta odhajala. Gregec pa se je vdal v božjo voljo; nič ni govoril, še mislil ni nič in debelo je gledal.

— Niso posvetne za tebe... je godrnjal. Krščansko devico ti ponajdem. Nekoliko starejša je od tebe, pa to nič ne de, te bo vsaj pameti naučila... Pojdiva k Mici za Hribe!

Mica za Hribi je bila krščanska devica. Sama je prebivala v beli koči, okoli katere je bilo nekaj oralov zemlje. Starši so ji bili umrli že zdavnaj — Mica je gospodarila sama. Bila je izredno pobožna, na vsako ibožjo pot je romala. Ko sta priropotala Založena, je žulila perilo pred hišo.

— Dober dan! je zaklical stari Založen.

— Bog ga daj in sveta Marija, je odgovorila Mica in umaknila oči.

— V hišo naju pelji, svata sva! je povedal stari odkritosrčno.

Mica je zardela, postavila škap s perilom in je rekla s tenkim glasom: »Pa stopita noter!«

Da je svet dandanes zelo pokvarjen in da ni več pravega krščanskega duha med mladino, je tolmačil Založen. Vsi gledajo le na lišp in na zunanost, prave srčne kreposti, skromnost in ponižnost pa zaničujejo. To pa da on najbolj ceni in da je zavoljo tega izbral Mico svojemu sinu. Gregec je tih in skromen fant, ki je do zdaj vedno redno in vestno opravljal krščanske

dolžnosti. Posestvo mu zapiše, sebi pridrži kot in razumeli se bodo v krščanski slogi. Tako lepo in gladko je govoril Založen, da se je Mici zdelo, da čuje pridigarja. Sedela je kraj Gregca, gledala tiho pred se in žarela v nekem neznanem veselju. Morda se je v njenem srcu vzdignil iznova plamen mladostnega hrepenenja, ki ga je krotila z odpovedovanjem, morda se je zganiilo njeno čutje, še ne popolnoma zadušeno in ubito. Zakaj ženske njene vrste so zaradi globokosti svojih čustev Bogu vdane, ne iz kakšnega mogočnega verskega prepričanja, ampak zaradi pomanjkanja ljubezni. Njih pobožnost je polna ljubezenskih čustev, one ljubijo Boga, ker nimajo človeka, ki bi ga ljubile posvetno. Lepa je taka ljubezen in Bogu dopadljiva, ampak nenaravna in brez plačila tukaj na zemlji. In zato je bila Mica sladko presunjena...

— Povej nama, ali si voljna stopiti v zakonski stan? je odločno končal Založen svoj nagovor.

— Sem! je odgovorila Mica komaj slišno.

— Juhe! Gregec, nevesto imaš! Gregec, ali veš, kaj to pomeni? je poveličeval stari svoje vestlje. Ampak Gregec ni vedel v tem trenutku ničesar, niti da je vesel, niti da je žalosten. Ubogljivo je sprožil desnico, ko je oče zahteval, da bi si segla v roke.

— Kar hitro bomo napravili! je sklenil stari. V štirinajstih dneh mora biti vse zvezano in blagoslovljeno.

Kakor je rekel, tako se je zgodilo. Spremenil se je stari Založen tiste dni, pootročil se je. Vse sam je opravil in je na svojih številnih potih oznanjeval ljudem sinovo žitev. Tri vasi naokoli so se čudile, tri vasi se smejale, norčevale so se. In mnenje je bilo splošno: Da ni mogel najti Gregec drugačne neveste in Mica ne drugega ženina. Še zadovoljni so bili ljudje, da je Bog vse tako napeljal.

Tistega večera po poroki, ko so se razšli maloštevilni svatje, je posedel stari Založen pri mladem paru. Bil je že močno vinjen. Zaradi tega je po svoji navadi veliko govoril, nauke jima je dajal. Mlada sta povešala oči; vsa sta žarela od vina in blagoslova v cerkvi.

— Vidita, kadar se sporečeta... je učil stari, tedaj pridita k meni... Očetovsko vaju posvarim in razsodim, na čigavi strani je krivica... In hud bom še zmeraj, saj vesta, četudi si ti gospodar, Gregec. Kaj misliš, da si res gospodar? Ne, motiš se, še vedno bom jaz ukazoval... kaj bi bil ti gospodar... tak bedak... tak...

Glava mu je zlezla na mizo in butnila ob kozarec. To ga je spomnilo, da je potreben spanja. Vzdignil se je in je z velikim ropotom odšel od mize.

— Lahko moč! Dobro spita in... razumita se... Hahaha!

III.

Kar oblečen je legel stari Založen na posteljo in je takoj zaspal. Najprej je ležal vznak in glasno smrčal, potem se je obrnil na trebuh in piskal z nosom, potem na desno; ko pa se je obrnil na levo stran, se je že prebudil. Zgodi se tako ljudem, ki niso pijanci. Bolela ga je glava, kljub temu pa je bil vesel. Namestil se je udobno in je počakal, da se je šumenje v glavi poleglo, potem pa je začel premišljevat bolj s srcem nego z glavo. Sam ni vedel, kaj

misli. Le čudil se je, da so te podobe, ki rajajo pred njegovim duševnim očesom, da so ti glasovi, gibanja in obrisi že davno za njim in da je zdaj prost in brez vseh skrbi, kakor si je bil zmerom želel. »Jedli in pili bomo in v cerkev hodili, delali pa le toliko, kolikor je za zdravje potrebno!« Tako je sklenil in je poskušal izuti z desno nogo levi škorenj, ker ga je tiščalo. Kar naenkrat se je razlegel po hiši tenek krik, tako nagel in mogočen v tišini, kakor vzplameni bakla sred gluhe teme. Stari Zavožen je trenil in je vzkliznil: »Oh, otroci, zdaj ste vi na vrsti!« ...

Ampak krik se je ponovil enkrat, dvakrat, čul se je jok in v joku besedičenje. Po glasu pa je spoznal Zavožen Mico, da se joče in Gregca, da godrnja. Skočil je s postelje, nažgal svečo in odprl duri, ki so držale v vežo. V tem hipu pa so se odprle duri tudi v nasprotni strani in v vežo je planila Mica v nočni obleki, vsa razkušana in objokana. Za njo Gregec, ki je napeto gledal; vsi lasje so mu stali pokonci ...

— Za božjo voljo, kaj pa imata? je vprašal oče. Ali se mislita pretepati že koj prvo noč?

— Jezus Marija... je jokala Mica, skrivajoč svoj obraz z dlanimi. Gregec ni nič rekel ...

Stali so vsi trije nekaj časa strme in bili kakor pravljlični. Stari Zavožen z enim škornjem in razoglav, z dolgim nosom in pijanimi očmi, je bil kakor popotnik, ki je našel prenočišče v zakletem gradu, pa so ga zbudile in prestrašile pošasti. Njegova dolga senca je stala za njim, kakor bi mu sedela na ramah in se boječe umikala pred potvoru. Gregec je držal hlače v rokah s tako prestrašenostjo, kakor da bi držal usodo. In Mica... Mica pa je bila kakor Suzana, ki je utekla iz kopeli ...

Kaj se je bilo zgodilo? Zakaj je drugo jutro Mica pobrala in povezala vse svoje reči in se preselila nazaj v svojo kočo za Hribe? In zakaj sta se podala oče in sin k domačemu župniku še tistega dopoldne? Krivogledi župnik se je čudil, čudil — in je velel staremu, da počaka zunaj.

— Kako, zakaj? je vprašal Gregca, ko sta bila sama, upirajoč vanj stroge škilaste oči, tako da ni Gregec vedel, ali gledajo vanj, ali pa streljajo po sobi, te čudne krvave oči. Zbegale so ga in Gregec ni povedal ničesar. Pobesil je oči in je vrtel klobuček med prsti.

In vendar sta se pomenila... Stari Zavožen je prislonil uho na duri in je zvedel vse po vrsti. In ko je to zvedel in ko je to čul, je oštel Mico z najgršimi priimki.

— Le sporazumita se! je končal župnik svoj nasvet, in Gregec se je poslovil ves rdeč in poten.

Oče se je kisló držal, molčal po poti in tudi doma ni spregovoril besede. Kakor da so odnesli mrliča iz hiše sta hodila oba od hiše do kozolca, od hleva do hiše, potrta in mračna kot nad njima oblačno nebo. In ko je začelo dežiti, je sedel stari za mizo h gostinjskim ostankom in je pil, dokler se ni upijanil in zaspal ...

Gregec pa še ni nikoli toliko premišljeval kakor tistega dne. V tem kratkem času se mu je Mica silno priljubila. Minula noč mu je bila s svojo sladko grozo neprestano pred očmi, in srce je zahtevalo še več, še več ...

Ko se je zvečerilo, se je napotil čez travnike za Hrib in je našel Mico na pragu z rožnim vencem med prsti. Ko ga je zagledala, je

vstala, hitela v kuhinjo in je prinesla dolge burkle.

— Ti...! mu je zapretila in ga imenovala nespodobno žival. Ti... poberi se, skušnjava ...

Miril jo je Gregec in je povedal nekaj o svetem zakonu. Ampak, ko je dobil z burklami po hrbtu, je zbežal domov in je jokal po poti.

Druga večera jo je našel zopet na pragu. In spet je povedal Gregec o svetem zakonu, toda Mica je vstala in je zaprla vrata pred nesrečnim Gregcem.

Tretjega večera je bila vsa objokana, ko jo je Gregec nagovoril. Ni zbežala in ni hitela po burkle, temveč je zaihtela iz polnega srca. Gregec se je sklonil k njej in jo je pobožal po licu. In spet ji je povedal nekaj o svetem zakonu. Ponižno ga je poslušala in ga je nenadoma objela.

— Bala sem se te, Gregec, ker sem mislila, da je greh... Gospodje so vedno pravili, da je greh... Pa sem vse premislila in zdaj vem, da ni greh biti s teboj ...

— No vidiš, je odgovoril Gregec in sedem pregrešnih sladkosti je strujilo po njegovem telesu.

Ostal je pri Mici vso noč, drugo jutro pa sta šla po klancu navzdol, čez travnike, na Gregčev dom. Stari Zavožen je stal na pragu in ni verjel svojim očem.

— Ali sta res to vidva? Glejte, glejte... Gregec, fant si, pravi fant ...

Začeli so gostijo na novo.

*

Gregec in Mica sta spoznala življenje. Zdelo se jima je, da vsi ti zeleni travniki, gozdovi in polja, vesele pomladi in sončna poletja; sonce na nebu in sinji nebesni obok; njuni otroci in njune skrbi, žalost in veselje... da vse to ni na svetu samo zato, da bi služilo Bogu na čast in slavo, ampak, da je vse to zavoljo njih... In sta bila hvaležna Bogu za svojo srečo, še bolj pa očetu Zavoženu, da ju je skupaj spravil.

POIZVEDBE

Iščem strica Mihaela Brenze. Odšel je v ZDA leta 1918. Njegov zadnji naslov je 2762 Lincoln Ave, Chicago, Illinois, USA. Prosimo, kdor kaj ve o njem, da to sporoči Slovenski izseljenski matici Ljubljana, Cankarjeva 5 ali pa nečaku Jože Dobnik, Dolga Gora 17, Ponikve pri Grobelnem.

Iščemo rojakinjo Pepco Veber, katera se je še 1954. leta nahajala v Maravina, San Francisco, Maracaibo, Venezuela. Kdor bi kaj vedel o njej, naj to sporoči na naslov njene sestre Marije Grden, poročene Radič, Giraumont 24, M. et Moselle, Francija ali pa Slovenski izseljenski matici Ljubljana, Cankarjeva 5, Jugoslavija.

Iščem strica Josepha Salmič, upokojenega rudarja, ki živi v Franciji od leta 1925. Njegov zadnji naslov je bil: Cafe des mineurs, La Royale, p. Tamaris Alés (Gard), France. Javi naj se nečaku: Drago Salmič, Ljubljana, Samova 35/II, Jugoslavija.

Tiska tiskarna »Toneta Tomšič« v Ljubljani

Ob prihodu

v svojo domovino

obiščite tudi

gostišča

v Ljubljani

in ljubljanski okolici

GOSTINSKA
ZBORNICA

OKRAJA
LJUBLJANA

V

Vabimo

naše rojake,

ljubitelje zelenega Pohorja,

na prijeten oddih

in počitek,

ki vam ga nudi

Poštarski dom

na Pohorju

O

Razpolagamo

z udobno

opremljenimi sobami

(100 ležišč),

s toplo

in hladno vodo

ter kopalnicami

N

Avtomobilska cesta do doma

S

Sezonska pošta

v domu

I

Penzion v mesecu juliju in avgustu

od 700 do 800 din dnevno,

vse druge mesece od 600 do 700 din

S

Skupinam dajemo popust

ROJAKI!

Ob obisku vaše stare domovine obiščite tudi

Idealna peščena plaža

Vsak dan dancing

Folklorne prireditve

Odlična kuhinja
in postrežba

**Palace
Hotel**

V PORTOROŽU

Celodnevni penzion

do 15. aprila 960 din

od 16. aprila do 15. septembra
1500 do 1900 din

Dnevne avtobusne zveze: s Trstom (34 km)
z Ljubljano (145 km), z Bledom (195 km)

Rezervacije sprejema:
»HOTEL PALACE«
Portorož, Jugoslavija

Putnik Slovenija

*Ko obiščete svojo staro domovino, se vam nudi priložnost,
da spoznate prirodne, zgodovinske in kulturne zanimivosti
Slovenije in Jugoslavije. Za rojakinje in rojake iz ZDA
prirejamo posebne avtobusne izlete, ki so zelo priljubljeni*

Za letošnjo turistično sezono pripravljamo n o v o s t:

**šestdnevno avtobusno potovanje po SLOVENIJI
in 12-dnevno avtobusno potovanje po JUGOSLAVIJI**

*Do vašem prihodu v Jugoslavijo obiščite potovalni urad
»Putnik Slovenija« v Ljubljani, Titova cesta 12
Zahtevajte programe izletov, ki jih prirejamo posebej
za slovenske rojakinje in rojake iz ZDA*

**Izleti, ki jih pripravlja „PUTNIK SLOVENIJA“,
vam bodo ostali prijetno doživetje in spomin na vaš obisk v stari domovini**